БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ
ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ
ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

11-йил чиқиши
№ 30 (2578)
11 февраль
сешанба
1964 йил
Баҳоси 2 тийин.

Кеча Ватанимиз пойтахти Москвада Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми ўз ишини бошлади.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1964 йил 10 февралда Катта Кремль саройида КПСС Марказий Комитетининг Пленуми очилди.

Пленум кун тартибида қўйидаги масала бор: «Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни тезроқ кўпайтириш учун ўғитлардан кенг фойдаланиш, суғориш ишларини ривожлантириш, комплекс механизациялаш ҳамда фан муваффақиятлари ва илғор тажрибани жорий қилиш асосида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаш тўғрисида».

Шу масала юзасидан СССР қишлоқ хўжалик министри ўртоқ И. П. ВОЛОВЧЕНКО доклад қилди.

Шундан кейин КПСС Марказий Комитетининг Пленуми Бутунittифоқ «Союзсельхозтехника» бирлашмасининг раиси ўртоқ А. А. ЕЖЕВСКИЙнинг қўшимча докладини тинглади.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми СССР Суғориладиган деҳқончилик ва сув хўжалиги Давлат ишлаб чиқариш комитети раиси ўртоқ Е. Е. АЛЕКСЕЕВСКИЙнинг, иттифоқчи республикалар қишлоқ хўжалик министрлари ёки қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрларининг қўшимча докладларини ҳам тинглайди.

Марказий Комитет Пленуми ишида қатнашиш учун иттифоқчи республикалар Компартиялари Марказий Комитетларининг иккинчи секретарлари, ўлка, область партия комитетларининг Марказий Комитет составига кирмаган биринчи секретарлари, иттифоқчи республикалар Компартиялари Марказий Комитетларининг секретарлари —қишлоқ хўжалигига раҳбарлик бюросининг раислари, ўлка, область партия комитетларининг қишлоқ хўжалик масалалари билан шуғулланувчи секретарлари, иттифоқчи республикалар партия-давлат контроли комитетларининг раислари, иттифоқчи республикалар компартиялари Марказий Комитетлари ўлка ва область партия комитетлари қишлоқ хўжалик бўлимларининг мудирлари, округ партия комитетларининг биринчи секретарлари, колхоз-совхоз ишлаб чиқариш бошқармалари партия комитетларининг секретарлари, колхоз-совхоз ишлаб чиқариш бошқармаларининг бошлиқлари, иттифоқчи республикалар Министрлар Советларининг раислари, иттифоқчи республикалар Министрлар Советлари раисларининг қишлоқ хўжалиги бўйича ўринбосарлари, меҳнаткашлар депутатлари ўлка ва область Советлари ижроия комитетларининг раислари, иттифоқчи республикаларнинг қурилиш министрлари ва қурилиш ишлари давлат комитетларининг раислари, иттифоқчи республикалар комсомол Марказий Комитетларининг секретарлари, касаба союзлари Марказий комитетларининг раислари, иттифоқчи ва автоном республикалар қишлоқ хўжалиги, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш, сув хўжалиги министрлари, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш ҳамда сув хўжалиги ўлка ва область бошқармаларининг бошлиқлари, йирик ирригация-мелиорация қурилиши объектларининг раҳбарлари, қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналарининг директорлари ва конструкторлик бюроларининг бошлиқлари, машина-синаш станцияларининг раҳбарлари, колхозлар, совхозларнинг, колхоз-совхоз ишлаб чиқариш бошқармаларининг ва тажриба станцияларининг мутахассислари, баъзи колхозларнинг раислари ва совхозларнинг директорлари, қишлоқ хўжалик илғорлари, колхоз ва совхозлар партия ташкилотларининг секретарлари, қишлоқ хўжалиги соҳасида ишловчи олимлар, йирик қишлоқ хўжалик илмий тадқиқот муассасалари ва ўқув юртларининг директорлари, «Сельхозтехника» республика, ўлка ва область бирлашмаларининг раислари, СССР ва РСФСР министрлари, комитетларнинг раислари, марказий ташкилотлар, муассасалар ва бошқармаларнинг раҳбарлари, СССР Госплани, СССР Госстройи, СССР Халқ хўжалиги кенгаши бошқармалари, СССР Министрлар Советининг Нефтни қайта ишлаш ва нефть-химия саноати давлат комитети. Химия саноати давлат комитети. Автотрактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги давлат комитети. Тайёрлаш давлат комитети, СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, Суғориладиган деҳқончилик ва сув хўжалиги давлат ишлаб чиқариш комитети, «Союзсельхозтехника»нинг раҳбар ходимлари, Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флотининг партия-сиёсий ходимлари, марказий газеталар ва журналларнинг редакторлари, КПСС Марказий Комитети, СССР ва РСФСР Министрлар Советлари ҳамда СССР ва РСФСР Олий Советлари Президиумлари аппаратининг масъул ходимлари таклиф этилди.

* * *

Кечқурунги мажлисда СССР Суғориладиган деҳқончилик ва сув хўжалиги давлат ишлаб чиқариш комитетининг раиси ўртоқ Е. Е. АЛЕКСЕЕВСКИЙ, РСФСР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, РСФСР Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министри ўртоқ Л. И. МАКСИМОВ қўшимча доклад қилдилар.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ўз ишини давом эттирмоқда.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МАҲСУЛОТЛАРИ ЕТИШТИРИШНИ ТЕЗРОҚ КЎПАЙТИРИШ УЧУН ЎҒИТЛАРДАН КЕНГ ФОЙДАЛАНИШ, СУҒОРИШ ИШЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ, КОМПЛЕКС МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ ҲАМДА ФАН МУВАФФАҚИЯТЛАРИ ВА ИЛҒОР ТАЖРИБАНИ ЖОРИЙ ҚИЛИШ АСОСИДА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИШИНИ ИНТЕНСИВЛАШ ТЎҒРИСИДА

СССР Қишлоқ хўжалик министри ўртоқ И. П. ВОЛОВЧЕНКО доклади

Ўртоқлар! Биз совет халқи учун ҳаётий муҳим аҳамиятга эга бўлган масалани муҳокама қилмоғимиз керак.

КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленумидан кейин атиги икки ой ўтди. Ўртоқ Н. С. Хрущчевнинг Пленумдаги доклади ва якунловчи нутқи, химия саноатини жадал ривожлантирш тўғрисида, минерал ўғитлар ишлаб чиқаришни кескин кўпайтириш ҳақида қабул қилинган қарорлар совет кишилари томонидан якдиллик билан маъқуллаб кутиб олинди ва уларнинг ватанпарварлик ғайратини кучайтириб юборди. Социалистик қишлоқ хўжалигини ривожлантириш учун, мамлакатдаги барча ишлаб чиқарувчи кучларни равнақ топтириш учун янгидан кенг уфқлар очилди.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Программасида қишлоқ хўжалигини юксалтиришнинг асосий йўли — уни ҳар тарафлама механизациялаш ва изчиллик билан интенсивлаштиришдир, деб кўрсатилган.

Партиянинг ана шу програм кўрсатмасини колхозлар, совхозлар, қишлоқлардаги барча меҳнаткашларнинг амалий ишларига айлантирмоқ учун ҳозир ҳамма имкониятлар бор.

Маълумки, шу чоққача бизнинг қишлоқ хўжалигимиз экин майдонларини кўпайтириш йўли билан, асосан энига ривожлантириб келинди. Биз шарқий районларда 40 миллион гектардан ортиқ қўриқ ва бўз ерлар очиб, тўққиз йил мобайнида ана шу майдонлардан 8 миллиард 200 миллион пуд арзон товар ғалла олдик.

Эндиликда қишлоқ хўжалигини чуқур ривожлантириш, асосий куч-ғайратларимизни деҳқончилик маҳсулдорлигини оширишга ва чорвачиликни жадал юксалтиришга қаратиш учун реал шарт-шароитлар вужудга келтирилди.

Ўртоқ Н. С. Хрущчев 1963 йил сентябрь ойида Шимолий Кавказ қишлоқ хўжалик ходимларининг кенгашида сўзлаган нутқида қишлоқ хўжалигини интенсив бошқариш қуйидаги маънони билдиради, деди:

— Биринчидан, ҳар гектар ердан кўпроқ маҳсулот олиш керак. Гап дон устида борса, ҳайдаладиган ерларнинг ҳар гектаридан юқори ҳосил олиш лозим. Гап чорвачилик устида борса, яроқли ерларнинг ҳар юз гектари ҳисобига кўпроқ гўшт ва сут етиштириш зарур;

— иккинчидан, механизациялаш асосида меҳнат унумдорлигини ошириш, кам меҳнат ва маблағларни оз сарфлаб, маҳсулот таннархини камайтириш, кўпроқ дон, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар олиш керак.

Интенсивлашни изчиллик билан амалга ошириш социалистик қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини ривожлантиришда янги, янада юқори босқич бўлади. Бироқ, соддадил одамларгина минерал ўғитлар ва бошқа моддий-техника воситаларининг ўзи мўъжизалар яратади, деб ўйлашлари мумкин.

Биздаги минглаб илғор колхоз ва совхозлар қўлга киритган ютуқларнинг негизи шундаки, бу хўжаликларда моддий-техника воситалари моҳир қўлларга топшириб қўйилган. Ҳамма нарса бизнинг ўзимизга, билимимизга, тажрибамизга, қўйилган мақсадга эришиш учун сабот-матонат кўрсатишимизга боғлиқ. Ўз умрини яшаб бўлган кўпгина тасаввурлардан янги шароитларда қатъиян воз кечиш, ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг ҳамма томонларини чуқурроқ ўрганиш керак.

ХИМИЯЛАШТИРИШ—ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МАҲСУЛДОРЛИГИНИ ОШИРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎЛИ

Ўртоқ Воловченко КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг минерал ўғитлар ишлаб чиқаришни 1970 йилда 70—80 миллион тоннага етказиш ҳақидаги қарорлари ҳаммамизни қувонтирмоқда, деди. Лекин шуни яхши тушуниб олишимиз керакки, химиялаштириш бутун қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши маданиятини ошириш билан қўшиб олиб борилган тақдирдагина, тегишли самара беради.

Ишни шундай ташкил этмоқ зарурки, ҳамма районларда ва хўжаликларда минерал ўғитлардан, гербаридлардан ва бошқа химиявий воситалардан энг рационал фойдаланилиши таъмин этилсин, яъни химиялаштиришнинг амалий натижаси шу бўлсинки, деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари максимал даражада кўпайсин.

Докладчи жойлардаги раҳбар кадрлар, илмий ходимлар ва мутахассислар:

мамлакатимиз ва чет эллар қишлоқ хўжалигида минерал ўғитлардан ва бошқа химиявий воситалардан фойдаланиш соҳасидаги энг яхши тажрибани ғоят пухта ўрганишга;

қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши маҳсулдорлигини тезроқ ошириш учун реал имкониятларни ҳар гал айрим-айрим тарзда ҳисобга олиб, минерал ўғитларни зоналарга, областларга, ишлаб чиқариш бошқармалари ва хўжаликларга тўғри тақсимлаб беришга;

деҳқончиликда ва чорвачиликда минерал ўғитлардан, гербицидлардан ва бошқа химиявий воситалардан фойдаланишнинг прогрессив методларини колхоз ва совхозларнинг кадрларига ёппасига ўргатишни кенг авж олдириб юборишга эътибор бермоқлари керак, деб уқтиради.

Ўртоқ Воловченко шуни эслатиб ўтадики, экинларнинг навларини синаб кўрувчи участкалар минерал ва органик ўғитлардан фойдаланишни бошқа агротехника усуллари билан комплекс равишда боғлаб, одатда ўзлари ишлаб турган районга ва областга нисбатан бир ярим-икки баравар кўп дон йиғиштириб олмоқдалар. Докладчи айрим областларга тааллуқли рақамларни келтириб, сўнгги беш йил ичида умуман мамлакат бўйича олганда, нав синаш участкаларида дон экинларининг ҳосилдорлиги гектар бошига 19,4 центнер бўлганлигини таъкидлайди. Башарти, колхоз ва совхозларнинг асосий кўпчилиги ҳосилдорликни ҳозир тўла реал иш бўлиб қолган даражага етказганларида, мамлакатимизда 14—16 миллиард пуд дон етиштириш вазифаси ҳал қилинган бўлур эди. Бироқ, хўжаликларнинг талайгина қисмида ҳозир бунга нисбатан анча кам дон йиғиштириб олинмоқда. Вазифа химиянинг аҳамиятини исботлаб беришдангина иборат бўлмай, қишлоқ хўжалигида химия маҳсулотларидан тўғри фойдаланишни ўрганиб олишдан ҳам иборатдир.

Германия Демократик Республикасида, шунингдек Англия, АҚШ, Голландия ва бошқа мамлакатларда ўғитлардан фойдаланиш тажрибасини ўрганиб чиққач, деб сўзини давом эттиради докладчи, СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги мамлакатда ягона давлат агрохимия хизматини қуйидаги шаклда тузишни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайди:

1. СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ҳузурида Химиялаштириш бош бошқармаси ташкил этилиб, унинг зиммасига шу соҳадаги тадқиқотчилик ишларига илмий-методик раҳбарлик қилиш, табиий-иқтисодий зоналар бўйича ўғитларни ва бошқа химиявий воситаларни тақсимлаш ҳамда улардан самарали фойдаланиш ҳақида тавсиялар ишлаб чиқиш, барча агрохимия лабораторияларига методик раҳбарлик қилиш, аналитик ишларнинг сифатини, тупроқни, ўғитларни, ўсимликларни ва ем-хашакни анализ қилишда энг замонавий методлар жорий этилишини контрол қилиб бориш вазифаси юклатилади.

2. Ҳар бир лаборатория область, ўлка, автоном республикадаги ҳамма колхоз ва совхозларга хизмат кўрсатадиган бўлишини мўлжаллаб, икки йил мобайнида область (ўлка, республика) қишлоқ хўжалик тажриба станциялари ёки зона илмий-тадқиқот институтлари ҳузурида, айрим ҳолларда эса олий ўқув юртлари ҳузурида юксак даражада унумли ишлайдиган зона агрохимия лабораториялари барпо қилиш керак.

Агрохимия лабораториялари зиммасига тупроқ, ўғит, ем-хашакларни ёппасига анализдан ўтказиб туриш, колхоз ва совхозлардаги ерларнинг агрохимия картограммаларини тузиб бериш ҳамда илмий муассасалар ва хўжаликларнинг мутахассислари билан биргаликда қишлоқ хўжалигида химиявий маҳсулотлардан янада рационал фойдаланиш юзасидан тавсиялар ишлаб чиқиш вазифасини юклаш назарда тутилади.

Ҳаммаси бўлиб 200 га яқин агрохимия лабораторияси ташкил этиш мўлжалланади, бу лабораториялар кунига ўрта ҳисобда 1.000 та анализ ўтказиш қувватига эга бўлади. Бу нарса ҳар бир лабораториянинг ўғитланаётган майдонлардан 300—350 минг гектарини йил сайин текширишдан ўтказиб туришига имкон беради.

Ўртоқ Воловченко айтадики, ҳозирги вақтгача бизда минерал ўғитларнинг асосий қисми техника экинларига солиб келинди. Ҳозир аҳвол ўзгармоқда. Шу йилнинг ўзидаёқ дон экинларига 10 миллион тоннагача, 1970 йилга бориб эса 30 — 35 миллион тонна ўғит солиш мўлжалланмоқда.

Қандай қилсак минерал ўғитлардан фойдаланишни районларга яхшироқ мослаштиришимиз мумкин? КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленумида мутлақо тўғри таъкидлаб ўтилдики, жуда яқин давр ичида ялпи дон ҳосилини тезроқ кўпайтириш мақсадида ўғитлардан самарали фойдаланиш учун айниқса қулай шарт-шароитларга эга бўлган Шимолий Кавказдаги, Марказий Қоратупроқ областларидаги сернам районларга, Украинанинг ўрмон-дашт ва ўрмонзор районларига афзаллик бериб қўйиш керак. Шунингдек қора тупроқ бўлмаган минтақа районларидаги дон экинларини (ўрта ҳисобда ҳар гектарга 3—4 центнердан) минерал ўғитлар билан таъминлаш ҳамда суғориладиган ерлардаги ҳамма дон экинларига тўла нормада ўғит солиш зарур. Нами етарли бўлмаган зоналардаги, шу жумладан қўриқ ва бўз ерлари ўзлаштирилаётган районларнинг кўпчилик қисмидаги дон экинлари яқин бирнеча йил ичида асосан экиш вақтида эгатларга оз-оз миқдорда суперфосфат солиш йўли билан ўғитлаб борилиши лозим.

Докладчи таъкидлайдики, минерал ўғитлардан фойдаланиш сабабли, ернинг шўрини йўқотиш вазифаси янгича тус олмоқда. Тупроққа оҳак солиш катта-катта харажатлар талаб қилса ҳам, лекин бу харажатларнинг ўрни тезда қопланади. Шўрҳок тупроқларга гипс солиш ҳамда органик ўғитлардан фойдаланиш масаласи жиддий эътибор беришга сазовордир.

ЕРЛАРДАН ТЎҒРИ ФОЙДАЛАНАЙЛИК

Совет Иттифоқида, дейди ўртоқ Воловченко, ҳар бир киши ҳисобига икки гектардан ортиқ қишлоқ хўжалигига яроқли ер, шу жумладан бир гектар ҳайдаладиган ер тўғри келади. Бу — катта бойликдир. Шу бойликдан тўғри фойдалансак, бизда дон, гўшт, сут, қанд-шакар, картошка, сабзавот ва бошқа маҳсулотлар сероб бўлиб кетади.

Бир қисм ходимлар орасида бизнинг ер ресурсларимиз чексиздир, деган фикр бор. Бу нотўғри, албатта. Мамлакатнинг ер бойлиги жуда катта, лекин унинг чеки бор. Гап фақат шунинг ўзида эмас. Социалистик жамият ўз табиати эътибори билан энг илғор жамият бўлиб, ҳар қандай капиталистик мамлакатга нисбатан ердан яхшироқ фойдаланиши мумкин ва керак.

Ўртоқ Воловченко айтадики, ҳар йили ҳайдаладиган ерларнинг тахминан 1 миллион 200 минг гектари ўз-ўзидан ташлаб қўйилмоқда, катта-катта майдонлар шамол таъсирида нураб, бутазорга айланиб, ботқоқланиб, қишлоқ хўжалик оборотидан чиқиб қолмоқда. Аслида бундай чидаб бўлмайдиган аҳвол учун жавоб берадиган одам йўқ. Ер бойликларини сақлаб қолишга беғамлик билан қараш бошқа кўпгина фактларда ҳам ўз ифодасини топмоқда. Қишлоқ хўжалигида ҳар йили 500 минг гектарга яқин ер, шу жумладан 200 минг гектардан ортиқ ҳайдаладиган ер қурилишга ва бошқа мақсадларга ажратиб берилмоқда. Ер бойликларини сақлаб қолиш учун, қишлоқ хўжалигидаги ерлардан оқилона фойдаланиш учун ҳамма бошқармалар, ташкилотлар, колхозлар ва совхозларнинг қатъиян масъулиятли бўлишини кўзда тутадиган махсус қонун қабул қилиш зарур.

СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги составида ерлардан фойдаланишни назорат қилиб турувчи ва тупроқни муҳофаза этувчи Давлат инспекцияси тузилмоқда. Бу инспекция мамлакатдаги барча ташкилотлар ва бошқармаларнинг қишлоқ хўжалигига яроқли ерлардан рационал фойдаланишини, сақлаб қолишини ва яхшилашини контрол қилиб боради.

Бизнинг мамлакатимизда ерларни тупроқнинг сифат составига қараб давлат йўли билан ҳисобга олиш тартибини жорий қилиш — совет ер кадастри тузиш зарурати етилди.

Партия Марказий Комитети Н. С. Хрущчевнинг ташаббуси билан деҳқончиликдаги ўт-далали системани фош қилиб ташлади. У — илм-фан нуқтаи назаридан ҳам, шунингдек илғор практика нуқтаи назаридан ҳам тутруқсиз система эди. Сталиннинг шахсига сиғиниш шароитида зўр бериб жорий қилинган бу система қишлоқ хўжалигимизга катта зарар етказди, унинг ривожланишига ғўноқ солиб келди.

Тупроқлари ва иқлими ҳар хил бўлган бизнинг бепоён мамлакатимизда деҳқончиликнинг қандайдир битта системасини тавсия қилиб бўлмайди. Ўт-далали системанинг яроқсизлиги ҳам шундаки, турмушдан, қишлоқ хўжалик практикасидан ажралиб қолган бу системани унинг автори бутун мамлакат учун бирдан-бир мақбул система, деб ўйлаб чиқарган. Айрим зоналарнинг табиий шароитларига ва улардаги қишлоқ хўжалигининг қай тахлитда ихтисослаштирилганлигига мувофиқ равишда деҳқончилик системалари ҳам ҳар хил бўлиши керак. Ердан фойдаланиш, тупроқ ҳосилдорлигини тиклаш ва ошириш усулига қараб бу системалар бир-биридан фарқ қилиши мумкин. Биз бундан буён ҳам экин майдонлари структурасини такомиллаштира беришимиз, қимматли серҳосил экинларни кўпрок экишимиз, бунда маҳаллий шароитларни ва хўжаликнинг қайси йўлдан бораётганини ҳар тарафлама ҳисобга олишимиз керак.

Деҳқончилик системасини янада такомиллаштириш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини жойлаштириш ва экин майдонлари структурасини белгилаб олиш соҳасидаги ишлар дон етиштиришни бутун чоралар билан кўпайтириш вазифасига бўйсундирилган бўлиши лозим. Украинада, Шимолий Кавказда ва қисман Марказий Қоратупроқли зонада кузги буғдой экиладиган майдонларни кенгайтириш муҳим аҳамиятга эга бўлади, чунки бу ерларда кузги буғдой бошқа дон экинларига нисбатан анча кўп ҳосил беради.

Дон етиштиришни кўпайтирмоқ учун Қора тупроқли бўлмаган минтақа районларидаги жуда бой имкониятлардан чинакам фойдаланиш вақти келди. Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш кескин кўпайтирила бошлаган ҳозирги вақтда биз қора тупроқли бўлмаган минтақада ялпи дон ҳосилини яқин йиллар ичида жуда кам деганда бир миллиард пуд кўпайтиришга эришмоғимиз мумкин ва керак.

Бу зонада кузги жавдар, кузги буғдой, арпа ва бошқа серҳосил экинларни кўпроқ экиш мақсадга мувофиқдир. Лекин бунда биз қўриқ ерларни ўзлаштираётган асосий районларда — Қозоғистон, Сибирь, Урал, Поволжьеда дон етиштиришни кўпайтиришга, муттасил мўл ҳосил олиб туришга тағин ҳам кўпроқ эътибор беришимиз керак.

Маккажўхори дон ва ем-хашак етиштиришни кўпайтиришнинг муҳим воситасидир. Маккажўхори экиладиган ерларни белгилаш вақтида бир қанча мулоҳазаларни ҳисобга олиш лозим. Кузги буғдой ва бошқа дон экинларининг сермаҳсул навлари ўғит солиш натижасида маккажўхорига нисбатан кўпроқ ҳосил берадиган районларда асосан ана шу экинларни экмоқ керак.

Бу масалада ўртоқ Н. С. Хрущчевнинг КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумида айтган қуйидаги гапини эслатиб ўтиш ўринлидир: «Муайян зона шароитида энг кўп ҳосил бераётган, сарфланган меҳнат эвазига энг яхши даромад бераётган экин хўжаликда биринчи ўринга қўйиладиган экин бўлиши лозим».

Украина жануби, Шимолий Кавказ, Қозоғистон ва Ўрта Осиёнинг нами етарли бўлмаган районларида жўхори истиқболли экин ҳисобланади. Биз Ўрта Осиё, Қозоғистон, Украина, Шимолий Кавказ, Узоқ Шарқ ва Поволжьенинг суғориладиган ерларида шоли экишни кенгайтириш йўли билан ҳам ялпи дон етиштиришни кўпайтирмоғимиз керак. Далаларни ишлаш ва экинларни парвариш қилиш соҳасидаги ҳар қандай беғамлик кўринишларига нисбатан мурорасизлик билан кураш олиб бориш лозим.

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини комплекс механизациялаштирмасдан ва электрлаштирмасдан туриб, деб таъкидлайди И. П. Воловченко, ердан тўғри фойдаланиб бўлмайди. Сўнгги ўн йил ичида қишлоқ хўжалигини техника билан қуроллантириш соҳасида ғоят катта иш қилинди. 1963 йилнинг ўзида колхоз ва совхозлар 238 мингта янги трактор, 77 мингта дон комбайни, кўп миқдорда бошқа машиналар олди.

Докладчи машина-трактор паркидан фойдаланишда жиддий камчиликлар мавжуд, деб ҳисоблайди. Жумладан, тракторлар билан комбайнларнинг икки сменали ишлашини ташкил этиш замирида машиналардан яхшироқ фойдаланишнинг катта-катта резервлари яшириниб ётибди.

ЯХШИ УРУҒЛИК — МЎЛ ҲОСИЛ ГАРОВИ

Сўнгра докладчи уруғчилик масалаларига тўхталиб ўтади. Ҳосилни ва маҳсулот сифатини оширишда яхши уруғларнинг ғоят катта аҳамиятга эга эканлиги ҳаммага маълум. Навли ва гибрид уруғларни экиш навсиз уруғларга нисбатан ҳосилни 20—30 процент ва бундан ҳам кўпроқ оширади. Ҳисоб-китоблар шуни кўрсатиб турибдики, агар ҳамма колхоз ва совхозлар донли экинлар экишда энг яхши навлар ва гибридларнинг юқори сифатли уруғларидан фойдаланишга кўчсалар, шунинг ўзи мамлакатга бир миллиард пуддан кўпроқ қўшимча дон берган бўлур эди.

(Давоми иккинчи бетда).

Доклад қисқартирилган стенограммада босилди.

ТАДБИР МАЪҚУЛЛАНДИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида

Қўрғонтепа ишлаб чиқариш бошқармаси колхоз ва совхозларининг мутахассислари ва механизаторлари, партия, совет, комсомол ва касаба союз ташкилотлари ҳамда «Узсельхозтехника» район бирлашмаси 1963 йили пахта йиғим-теримини механизациялаш соҳасида кескин бурилиш ясашга муваффақ бўлдилар. Пахта териш машиналари билан 32195 тонна пахта, яъни барча ҳосилнинг қарийб ярми терилди, «Совой» совхози машиналар билан 13394 тонна пахта ёки ҳосилнинг 70 процентини териб олди. Бу, совхозга давлатга пахта сотиш йиллик планини 20 кунда бажариш имконини берди. Бу ерда бир центнер пахтани машина билан теришга 4 сўм 85 тийин, қўлда теришга эса 7 сўм 42 тийин сарфланди.

Қўрғонтепа ишлаб чиқариш бошқармасининг колхоз ва совхозлари тўпланган тажрибани ҳисобга олиб, бу йил 43550 тонна пахтани ёки ҳосилнинг 65 процентини, келгуси йили 75—80 процентини, 1966 йили эса 85—90 процентини машинада териш ва бу билан пахта йиғим-теримини тўла механизациялашни асосан тугаллашга қарор қилдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Қўрғонтепа ишлаб чиқариш бошқармаси колхоз ва совхозлари ҳамда «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг пахта йиғим-теримини механизациялашни тугаллаш юзасидан белгилаган тадбирларини маъқуллади. Андижон қишлоқ область партия комитетига ва қишлоқ область ижроия комитетига, Қўрғонтепа бошқармасининг партия комитетига ва ишлаб чиқариш бошқармасига ҳамда «Узсельхозтехника» район бирлашмасига ана шу тадбирларнинг амалда бажарилишини таъминлаш вазифасини топширди.

«Узсельхозтехника» республика бирлашмасига ва Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлигига Қўрғонтепа ишлаб чиқариш бошқармасининг колхозлари, совхозлари ва «Узсельхозтехника» район бирлашмасига 1964 йили етарли миқдорда пахта териш машиналари, пахтани қоп-қанорсиз ташиш учун прицеплар ва ер қазиш техникаси ажратиш ва етказиб бериш; зарур миқдорда маблағ ажратиш ва совхозлар ҳамда «Узсельхозтехника»нинг Қўрғонтепа район бирлашмасининг ишлаб чиқариш-молия планларида 1964 йилда қишлоқ хўжалик техникаси сотиб олиш, пахта териш машиналари ва бошқа хил машиналарни, минерал ўғитлар ва заҳарли моддаларни сақлаш учун айвон ва саройлар қуришни назарда тутиш; Давлат банкининг Ўзбекистон конторасига 1964 йили Қўрғонтепа ишлаб чиқариш бошқармасининг колхозларига техника сотиб олиш, айвон ва саройлар қуриш учун берган заявкаларига мувофиқ узоқ муддатли кредитлар бериш топширилди.

Область партия комитетлари ва область ижроия комитетларига, республикадаги ишлаб чиқариш бошқармалари ва қишлоқ партия комитетларининг раҳбарларига қўрғонтепаликларнинг ажойиб ташаббусининг колхозлар ва совхозларда, «Узсельхозтехника» район бирлашмаларида кенг муҳокама қилинишини ташкил этиш, 1964 йилда пахта териш техникасидан юқори унум билан фойдаланиш ва яқин йиллар ичида пахта теримини механизациялашни кенг йўлга қўйиш юзасидан социалистик мусобақани ҳар тарафлама қизитиш вазифаси юклатилди.

(Қўрғонтепаликлар тадбирлари газетамизнинг иккинчи бетда босилди).

Ўртоқ И. П. ВОЛОВЧЕНКО докладининг давоми

(Боши биринчи бетда)

Сўнгги йилларда партия ва ҳукумат кўрган чоралар туфайли бизда уруғчилик иши анча яхшиланди. Бутун экин майдони учун маккажўхорининг гибрид уруғларини етиштириш йўлга қўйилди; кўпгина гибридлар саралаш асосида етиштириладиган бўлди.

Лекин мамлакатда уруғчилик соҳасидаги аҳволни умуман қониқарли деб бўлмайди.

Контрол-уруғчилик лабораторияларининг маълумотларига кўра, 1963 йил кўкламида 17,6 миллион тонна донли экинлар уруғи экилган бўлса, шундан қарийб 6,3 миллион тоннаси кондицияга етказилмаган эди. Бу рақамлар камайтириб кўрсатилган бўлса керак, чунки кондицияга етказилмаган уруғлар аслида анча кўп экилган.

Уруғлар сифати паст бўлаётганлигининг сабабларидан бири шуки, колхозлар, совхозлар ва илмий-тадқиқот муассасалари уруғхоналар, уруғ тозаловчи машиналар, сушилкалар ҳамда уруғлик қуритадиган ва уни экишга тайёрлайдиган бошқа замонавий техника билан таъмин этилмаган.

СССР Госплани, СССР Халқ хўжалиги кенгаши, иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советлари, дейди докладчи, ўрим-йиғимдан кейин уруғликни ишлаш ва асрашни тўла механизациялаштириш масаласини ҳал қилиш билан астойдил шуғулланишлари зарур, деб ҳисоблаймиз.

СССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг фикрига кўра, дон экинларининг (маккажўхордан ташқари) навли уруғларидан 2,5—3 миллион тонна миқдорида давлат эҳтиёт фонди барпо этиш лозим.

Бизда картошка уруғчилиги ҳам қониқарсиз аҳволда. Элита картошка кам етиштирилаётганлиги учун тезпишар ва кечки навларнинг сара уруғларини экиш сусткашлик билан жорий қилинмоқда.

СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги қанд лавлаги уруғчилигини ташкил этиш соҳасидаги тажрибадан намуна олиб, навли картошка етиштириш ва сотиш билан шуғулланадиган махсус ташкилот тузиб, ихтисослаштирилган совхозларнинг ҳаммасини ана шу ташкилотга бўйсундиришни мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблайди.

Ўтлар, хусусан беда, йўнғичқа ва пичан уруғчилигини тиклаш тўғрисида гапириб ўтиш зарур. Сўнгги йилларда асоссиз равишда жойларда бу иш билан шуғулланмай қўйдилар. Ваҳоланки, бу иш билан шуғулланиш лозим.

Биз уруғчилик ишини яхшилаш билан бир вақтда, замонавий талабларга жавоб берадиган янги, анча сермаҳсул навлар ва гибридлар яратиш соҳасидаги ишни кучайтириб юборишимиз керак.

Ҳар қайси зонада етакчи илмий-тадқиқот муассасаларини ажратиб, турли касбдаги олимларнинг қишлоқ хўжалик экинларининг янги навларини ва гибридларини яратиш соҳасидаги коллектив ишларини ана шу муассасаларда марказлаштириш зарур.

ЕМ-ХАШАК БАЗАСИНИ ЯНАДА МУСТАҲКАМЛАЙЛИК, МОЛЛАР НАСЛИНИ ЯХШИЛАЙЛИК

Қишлоқ хўжалигини интенсивлаш чорвачиликни жадал ривожлантиришни таъминламоғи керак, деб уқтиради докладчи.

Яқин 7 йил ичида гўшт, сут ва бошқа чорва маҳсулотлари етиштириш икки баравардан зиёд кўпайтирилиши лозим. Бу — катта ва мураккаб вазифа. Чорвачиликни янада юксалтириш биринчи галда икки масалага — ем-хашак базасини мустаҳкамлаш ва наслчилик ишини тартибга солиш масалаларининг ҳал қилинишига боғлиқ.

Турли зоналарда ем-хашак проблемасини ҳал қилишга битта ўлчов билан ёндошиш ярамайди. Маҳаллий шароитларни, жумладан, ҳар қайси хўжаликда чорвачиликнинг йўналишини ва ихтисосланишини ҳар тарафлама ҳисобга олиш лозим. Бунинг маъноси шуки, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ва мутахассислари зарур миқдордаги ем-хашак қайси экинлар эвазига етиштирилишини ўзлари белгилаб олмоқлари керак. Қайси экинларни экиш тўғрисида юқоридан топшириқлар тиқиштириш йўлидаги ҳар қандай уринишлар қатъиян қораланмоғи лозим.

Мисол учун Москва областининг Звенигород ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Ленинский луч» колхозини олайлик (бу ерда Тихон Сергеевич Пряхин раис бўлиб ишламоқда). Ана шу хўжаликда маккажўхори, қанд лавлагини меҳр ва миришкорлик билан етиштирмоқдалар, лекин кўп йиллик ўтлардан мўл ҳосил етиштиришга ҳам анча ғамхўрлик билан қарамоқдалар. 1963 йилда ҳар гектар ердан сўтаси билан 445 центнер маккажўхори кўкпояси, 410 центнер лавлаги ва 63 центнер кўп йиллик ўтлар хашаги олинди. Колхоз қишлоқ хўжалигига яроқли ҳар юз гектар ҳисобига 1.217 центнер сут ва сўйилган вазнда 63 центнер гўшт етиштирди.

Ем-хашак базасини мустаҳкамлаш учун ҳар бир хўжаликда реал имкониятлар бор, фақат гап шу имкониятлардан ишнинг кўзини билиб фойдаланишда қолган.

Ўт-далали система тўғрисидаги танқид мутлақо тўғри эди. Аммо, баъзи ходимлар бундан нотўғри хулосалар чиқариб, умуман ўт экишга эътиборни сусайтириб қўйдилар. Ҳатто, баъзи бир жойларда: «Лоп этиб ўт-далачилар қаторига ўтиб қолмайин!» — деб йўнғичқа ва беда экишдан қўрқмоқдалар.

Бу мутлақо нотўғри. Деҳқончиликдаги ўт-далали системадан юз ўгирганмиз ўтлар монанд келадиган ва фойда берадиган жойларда умуман уни экмаслик керак — деган маънони асло билдирмайди. 8—10 центнер ҳосил берадиган дармонсиз, «ўтзор» барпо қилганликлари учун ўртоқ Н. С. Хрущев қишлоқ хўжалигининг баъзи ходимларини мутлақо ҳақли суратда танқид қилган эди. Ҳозир гап ана шундай «ўтзор» далалар устида эмас, балки гектар бошига ўрта ҳисобда 40—50 центнер ва бундан ҳам кўпроқ пичан ҳосили берадиган маданий, серҳосил ўтлар экиш устида бориши лозим.

СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва СССР Госплани илмий-тадқиқот муассасалари ва практик ходимларнинг кенг иштироки билан қишлоқ хўжалик молларини боқишнинг илмий асосланган типовой нормалари ва рационларини мамлакат зоналари бўйича ишлаб чиқмоқда. Бу нормалар ва рационлар ем-хашак базасининг ҳажмларини ва унинг структурасини белгилаш учун яхши негиз бўлади.

Ем-хашак етиштиришни кўпайтириш билан бир қаторда оқсил танқислигини тугатишга, ем-хашакни яхшироқ асраш ва ундан яхшироқ фойдаланишга ёрдам берадиган химиявий моддалардан кенг фойдаланиш, ем-хашакка витаминлар, микроэлементлар, антибиотиклар ва биостимуляторлар қўшиб, уни тўйимли қилиш зарур.

Колхоз ва совхозларда, дейди сўзини давом эттириб ўртоқ Воловченко, ем-хашак тайёрлаш вақтида унинг кўплаб нес-нобуд бўлиб кетишига йўл қўйилмоқда. Масалан, силослаш вақтида ем-хашакдаги тўйимли моддаларнинг 20—25 проценти йўқ бўлиб кетмоқда. Ем-хашакни силослаш ва ачитиш технологиясини яхшилаш йўли билан ана шу нобудгарчиликни ақалли ярми камайтирилса (бир қанча қишлоқ хўжалик илмий муассасалари бунга муваффақ бўлди), шунинг ўзи йилига қўшимча равишда 3,5 миллион тонна сут олишга имкон беради.

Жаҳон чорвачилигидаги бутун тажриба, шунингдек мамлакатимиздаги колхоз ва совхозларнинг илғор тажрибаси шуни яққол исботладики, наслчилик ишини яхши йўлга қўйиш натижасидагина чорва молларнинг маҳсулдорлигини юксак даражага етказиш мумкин.

Бизда чорва моллар ва паррандаларнинг ҳамма турлари бўйича наслчилик хўжаликларининг кенг шохобчаси вужудга келтирилган. Кўпгина хўжаликлар ўз подаларининг сифати ва селекция-наслчилик ишининг савияси жиҳатидан Европа ва Америкадаги энг яхши заводлардан устун туради.

Бироқ, наслчилик ишида жиддий камчиликлар мавжуд бўлиб, бу камчиликлар чорвачиликни ривожлантиришга ҳалақит бермоқда, РСФСРнинг бир қанча областларидаги, Закавказье ва Ўрта Осиё республикаларидаги колхоз ва совхозларда кам маҳсулот берадиган чорва моллар ҳали ҳам кўплаб етиштирилмоқда.

Бир қанча республика ва областларда наслчилик хўжаликларининг роли камситиб қўйилган. Шу хўжаликларнинг кўпи асоссиз равишда йириклаштирилиб, ихтисослаштирилган хўжаликлардан оддий товар хўжаликларга айлантириб юборилган. Бу эса, селекция наслчилик иши савиясини пасайтириб қўйган.

Наслдор чорвачиликни ҳозирги замон талаблари даражасига кўтармоқ учун наслчилик заводларини, совхозларини, наслчилик иши ва сунъий қочириш билан шуғулланувчи давлат станцияларини ташкилий хўжалик жиҳатидан мустаҳкамлаш соҳасида жиддий чоралар кўриш зарур. Улар наслдор чорвачиликнинг чинакам илмий-ишлаб чиқариш лабораториялари бўлиб қолмоғи керак. Етакчи наслчилик заводлари ва совхозларига раҳбарликни марказлаштириб, анча яхшилаш лозим.

Ҳозир Совет Иттифоқида чорва молларнинг 200 дан ортиқ насли ва насл группалари етиштирилмоқда. Лекин бу моллар бир қанча ҳолларда халқ хўжалигининг ва зоналарни ихтисослаштиришнинг талабларига мувофиқлаштириб жойлаштирилган эмас.

Бундай практика наслчилик ишини чалкаштириб юбормоқда, холос. Моллар наслини районларга мослаштириб аниқ белгилаб қўйиш зарурат бўлиб етилди. Наслчилик иши колхоз ва совхозларда энг кам ем-хашак ва бошқа маблағ сарфлаган ҳолда, энг кўп миқдорда яхши маҳсулот олишни таъминлайдиган чорва моллар ва паррандаларнинг ғоят сермаҳсул подаларини барпо этишга қаратилмоғи лозим.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ФАНИНИ ЯНГИ ТАЛАБЛАР ДАРАЖАСИГА КЎТАРАЙЛИК

Қишлоқ хўжалигини интенсивлаш соҳасида сарфлаётган куч-ғайратларимизнинг муваффақиятли бўлиши илмий ва тажриба муассасаларида иш қандай ташкил этилганлигига, бу муассасалар қандай проблемалар устида иш олиб бораётганлигига, ишлаб чиқариш билан қай даражада боғланганлигига — ана шуларнинг ҳаммасига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Совет Иттифоқида қишлоқ хўжалиги билан шуғулланувчи илмий муассасаларнинг кенг шохобчаси: 176 та илмий-тадқиқот институти, 109 та комплекс ва 65 та тармоқ-тажриба станциялари мавжуд бўлиб, уларда 21 мингдан кўп илмий ходим ишлаб турибди.

Қишлоқ хўжалик фанимиз колхоз-совхоз ишлаб чиқаришини ривожлантиришга актив ва ҳар тарафлама таъсир ўтказиш, унинг илмий-техника савиясини доимо ошириш имкониятига эга. Кўпгина олимлар самарали ишлаб, колхоз ва совхозларга жиддий ёрдам бермоқдалар. Бироқ, қишлоқ хўжалиги соҳасида илмий-тадқиқотларни ташкил этиш савияси ҳали замонавий талабларга жавоб бермайди.

Министр илмий-тадқиқотларни планлаштиришдаги камчиликлар тўғрисида, илмий-тадқиқотлар тематикаси ноаниқлиги, ишлаб чиқаришнинг муҳим масалаларидан ажралиб қолганлиги ҳақида гапиради. Биз, деб уқтиради докладчи, топширилган иш учун илмий ходимларнинг шахсий жавобгарлигини оширишимиз, илмий муассасаларда эгаллаб турган жойига муносиб бўлмаган, илмий иш билан шуғулланиш қобилиятини аслида йўқотиб қўйган, қола берса, ҳеч қачон бундай қобилиятга эга бўлмаган самарасиз олимлардан қутулиб олишимиз керак. Уларнинг ўрнини қишлоқ хўжалик фанини муваффақият билан олға бостира оладиган, чинакам қобилиятли, ижодкор кишилар эгалламоқлари лозим. Ўртоқ Воловченко ҳал қилиниши зарур бўлган бир қанча актуал илмий темаларни, чунончи қишлоқ хўжалик ўсимликларини, жониворлар ва паррандаларни гибридлаштиришга доир масалаларни санаб ўтади. Ҳозир Совет Иттифоқи маккажўхорини гибридлаштириш жиҳатидан жаҳонда олдинги ўринлардан бирига чиқиб олди. Биз ўсимликшуносликнинг ҳамма тармоқларида гибридлар яратиш соҳасидаги ишни сира пайсалга солмасдан йўлга қўйиб юборишимиз керак.

Тегишли илмий муассасалар гидропоника методи билан озуқалантирувчи эритмаларда сабзавот етиштириш сингари прогрессив тадбирни кенг жорий қилишга актив ёрдам беришлари лозим. Киевдаги сабзавотчилик фабрикасининг ва бошқа хўжаликларнинг тажрибаси шуни кўрсатиб турибдики, бу метод сабзавот экинлари ҳосилдорлигини анча оширишга ёрдам бериши мумкин.

Мамлакатимиздаги илмий-тадқиқот муассасалари тўплаган маълумотлар, шунингдек чет эллар тажрибаси қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини ошириш, чорвачиликка янги самарали препаратлар тайёрлаб бериш ҳамда шундай препаратлардан селекция процессида фойдаланиш учун ядро физикаси, биофизика ва электроника ютуқларини муваффақиятли қўлланиш имконияти борлигидан далолат бериб турибди.

Ҳар бир областда ёки зона бўйича бир типдаги областлар группасида «ўзининг йирик хўжаликларига, ҳозирги замон моддий-техника базасига эга бўлган ҳамда колхоз ва совхозлар учун мазкур районнинг хусусиятларига қараб тавсиялар ишлаб берадиган қишлоқ хўжалик илмий марказлари бўлиши лозим», — деб партиямиз ўз Программасида берган кўрсатмани амалда бажариш вақти келди.

Ўртоқ Воловченко маъқуллашга арзийдиган ишлар қилаётган тажриба-эксперимент хўжаликларининг фаолиятига тўхталиб, Бутуниттифоқ қанд лавлаги институтига бўйсунган «Верхниячеcкий» совхозини, Бутуниттифоқ мойли ва эфир-мойли экинлар институтининг тажриба-эксперимент хўжаликларини ана шулар жумласига киритади. Бу хўжаликлар институтнинг илмий ишига қилинаётган ҳамма харажатлардан уч баравар кўп соф даромад олмоқда.

Бироқ, ҳамма жойда ҳам аҳвол ана шундай деб бўлмайди. Ҳар бир тажриба хўжалигини колхоз ва совхозлар ибрат олса арзийдиган чинакам намунали хўжаликка айлантирмоқ учун ҳали кўп ишлаш керак.

Қишлоқ хўжалик фанига кенг майдонлар очиб берилди. Ҳозирги шароитда қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилиш — биринчи галда илм-фаннинг энг яхши муваффақиятларини ва илғор тажрибани колхоз ва совхозларнинг иш практикасига кенг жорий қилишдир, деб партия қарорларида неча марталаб уқтириб ўтилди.

Бу кўрсатма ҳозирги шароитда янада катта аҳамият касб этмоқда.

Матбуот пропагандасида, деб сўзини давом эттиради И. П. Воловченко, гап кўп. Нашр қилинаётган китоб ва брошюралар сифатини ошириш, нашрларни қатъиян координациялаш, улар бир-бирини такрорлашига йўл қўймаслик керак. Биз қишлоқ хўжалик журналлари нашр қилишни ҳам яхшилаб, уларни кенг мутахассислар доираси учун қизиқарли бўлган ҳамда оммавий кадрларга илғор иш методларини ўргатишга ёрдам берадиган янада оммабоп журналларга айлантиришимиз зарур. Оммавий ва кўргазмали қуроллардан бири бўлган кино қишлоқ хўжалигида фан муваффақиятларини ва илғор тажрибани пропаганда қилишда муҳим аҳамият касб этиб бормоқда. Радио ва телевидениедан ҳам анча кенг фойдаланиш лозим.

Бизда республикалар, областларда ва, айниқса ишлаб чиқариш бошқармаларида йил сайин қишлоқ хўжалик виставкалари ўтказиб турилишнинг аҳамиятига етарли баҳо берилмаяпти, буни тўғри деб бўлмайди. Ваҳоланки, бундай виставкалар қишлоқдаги илғор кишиларнинг ўз ютуқларини кенг намойиш қилишларига, шу ютуқларни ишлаб чиқаришга тезроқ ва муваффақиятлироқ жорий этишларига имконият туғдириб берган бўлур эди.

МАЛАКАЛИ КАДРЛАР—ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ ИНТЕНСИВЛАШДА ҲАЛ ҚИЛУВЧИ КУЧ

Колхоз ва совхозларни малакали кадрлар билан таъминлаш соҳасида сўнгги йилларда нақадар катта иш қилинганлигини ҳаммамиз биламиз, дейди докладчи. Ҳозир қишлоқ хўжалигида, шу жумладан 114 минг колхоз ва совхозда 583 минг агроном, зоотехник, инженер ва бошқа қишлоқ хўжалик мутахассислари ишлаб турибди. Колхоз раисларининг учдан икки қисми ва совхоз директорларининг деярли ҳаммаси олий ва ўрта махсус маълумотли кишилардир.

Лекин шундай бўлса ҳам, колхоз ва совхозларни кадрлар билан таъминлаш масаласи ҳали кўп жиҳатдан ҳал бўлмай турибди. Бизда совхоз бўлимлари, бригада ва фермаларнинг раҳбарлари орасида мутахассислар ҳозирча жуда кам. Ваҳоланки, колхоз ва совхозлар йирик хўжаликларга айланди. Масалан, совхозларнинг беш, ўн минг гектарлаб, қўриқ ерлардаги айрим хўжаликларда 40 минг гектаргача ва бундан ҳам кўпроқ ҳайдаладиган ерлари бор. Бундай хўжаликларга раҳбарлик қилишда бўлим бошқарувчилари, бригада бошлиқлари, ферма мудирларининг роли ошиб кетди. Бу вазифаларда ғоят ўқимишли, амалий тажрибаси бўлган, йирик ишлаб чиқаришни бошқара оладиган кишилар ишлаши лозим.

Қишлоқ хўжалик кадрларининг малакасини ошириш соҳасидаги ишни тубдан тартибга солиш пайти келди. Ишни шундай ташкил қилмоқ керакки, қишлоқ хўжалигидаги ҳар бир раҳбар ходим ва мутахассис ақалли 4—5 йилда бир марта жиддий равишда қайта тайёргарликдан ўтиб турадиган бўлсин.

СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги:

қишлоқ хўжалик институтлари ҳузурида қишлоқ хўжалигидаги раҳбар кадрлар ва мутахассисларнинг малакасини оширадиган факультетлар тузиш;

илғор хўжаликлар ва қишлоқ хўжалик ўрта ўқув юртлари базасида ишда ўзини яхши кўрсатган практиклар орасидан бўлим бошқарувчилари, колхоз ва совхозларнинг бригада бошлиқлари ва ферма мудирлари тайёрлайдиган мактаблар ташкил этиш зарур, деб ҳисоблайди.

Асосий камчилик шундан иборатки, дейди докладчи, назарий билим бериш ишлаб чиқариш билан ҳали дуруст боғлаб юборилган эмас. Натижада, ҳатто қўлида яхшигина дипломи бўлган ёш мутахассислар ҳам кўпинча ишлаб чиқаришга доир масалаларни ҳал қилишда ожизлик қилмоқдалар. Шу сабабдан, мутахассисларни назарий ва айниқса амалий жиҳатдан тайёрлаш сифатини яхшилаш; агрохимия, ўсимликларни ҳимоя қилиш, суғориладиган деҳқончилик, экономика ва қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш бўйича мутахассислар тайёрлашни кўпайтириш зарур.

Биз бу ҳар икки проблемани жуда қисқа муддат ичида ҳал қилиш учун ҳамма зарур нарсаларга эгамиз. Бизда 97 та қишлоқ хўжалик олий ўқув юрти бор. Колхоз ва совхозларнинг олий малакали мутахассисларга ўсиб бораётган эҳтиёжларини қондириш учун шунинг ўзи бемалол кифоя қилади.

Докладчи шуни ҳам таъкидлайдики, қишлоқ хўжалик олий ўқув юртларини шаҳарлардан совхозларнинг, ўқув-тажриба ва эксперимент хўжаликларининг базаларига кўчириш планини яқин уч-беш йил ичида тўла бажариб, янги типдаги ўқув юрти — совхоз-олий ўқув юрти вужудга келтириш зарур.

Министр ўрта малакали мутахассислар тайёрлаш масаласига тўхталиб, техникумлар фаолиятини яхшилаш зарур, дейди. У қизиқарли мисол тариқасида Молдавия ССРдаги Тирасполь совхоз-техникумини тилга олади. Совхоз-техникум бир неча йиллардан буён Бутуниттифоқ Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида қатнашиб келмоқда, Эрфуртда ўтказилган халқаро боғдорчилик виставкасида ҳам қатнашди, бу виставкаларда олтин медаллар билан тақдирланди.

Ўртоқ Воловченко ўз докладининг якунловчи қисмида таъкидлайдики, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаш бир қанча бошқа муҳим масалаларни ҳал қилишни ва, аввало, қишлоқ хўжалигида планлаштириш практикасини анча яхшилашни ҳамда деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришдан қишлоқ меҳнаткашларининг моддий манфаатдорлигини таъминлашни ҳам қаттиқ тақозо этмоқда. Колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришини планлаштириш юзасидан белгиланган тартибни ҳар қандай йўл билан бузиш ҳолларига қатъиян чек қўйиш, колхоз ва совхозларга фақат давлатга сотиладиган деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари ҳақида план бериб, қайси экинлар қанча майдонга экилишини, қандай чорва моллар қанча миқдорда бўлишини ўзлари ҳал қилишлари учун колхоз ва совхозларга имконият бериб қўйиш керак. Иш манфаатлари шуни талаб қилмоқдаки, колхоз ва совхозларга асосий турдаги қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сотиш планлари бир неча йилга мўлжаллаб тузиб берилиши лозим. Ана ўшанда ҳар бир хўжаликнинг ўзи ҳам ўз иш планини бир неча йилга мўлжаллаб тузиб олиш ҳамда хўжаликни ишлаб чиқаришни интенсивлаш йўлидан анча дадил бошқариб бориш имкониятига эга бўлади.

Биз, дейди ўртоқ Воловченко, қишлоқ меҳнаткашларининг моддий манфаатдорлигини ошириш ҳақида бундан буён ҳам алоҳида ғамхўрлик қилишимиз керак. Қишлоқ хўжалигига кўплаб қўшимча маблағ сарфланмоқда. Қишлоқ хўжалик ходимлари шу маблағларни яхшироқ ишлатишдан маънавий манфаатдор бўлибгина қолмай моддий манфаатдор ҳам бўлганлари тақдирдагина, кутилган иқтисодий самарага эришиш мумкин. Колхозчиларнинг меҳнатига ҳақ тўлашни яхшилаш масаласи алоҳида эътибор беришга сезовор бўлган масаладир. Шубҳасиз, ишлаб чиқаришни тинмай юксалтириш ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари таннархини камайтириш меҳнат ҳақини оширишнинг асосий манбаи бўлмоғи керак. Совхозларда ҳам меҳнатга ҳақ тўлашни янада такомиллаштириш лозим.

Биз, қишлоқ хўжалик ходимлари, дейди ўртоқ Воловченко, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада юксалтириш юзасидан белгиланган программани бажариш учун партия ва халқ олдида ўз зиммамизга жуда катта масъулият олганмиз. Шу йилнинг ўзидаёқ амалий натижаларга эришмоғимиз керак. Кўкламги экишнинг муваффақиятли ўтказилиши ҳаммамиз учун дастлабки жиддий синов бўлади.

Меҳнаткашлар партия Марказий Комитетининг навбатдаги Пленуми чақирилади, деган хабарни ғоят маъқуллаб кутиб олдилар. Қишлоқ меҳнаткашларининг активлиги ошиб кетганлиги қишлоқ хўжалиги соҳасидаги янги улкан вазифаларнинг муваффақият билан бажарилиши учун мустаҳкам гаровдир. 1964 йилда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кескин кўпайтириш учун мусобақани бошлаб берган Кубань меҳнаткашларининг ватанпарварлик ташаббусини бутун халқ қўллаб-қувватламоқда ва маъқулламоқда.

Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари, унинг раҳбар кадрлари, қишлоқ хўжалик фани арбоблари, мутахассислар ва практиклар Коммунистик партия ва унинг ленинчи Марказий Комитети раҳбарлигида СССР қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг улуғвор планини муваффақиятли амалга ошириш ҳамда бу билан умумхалқнинг коммунизм қуриш ишига муносиб ҳисса қўшиш учун куч-қувватларини аямайдилар, деб партиямиз Марказий Комитети Пленумини, бутун совет халқини ишонтиришга рухсат бергайсиз.

(Ўртоқ Воловченконинг доклади зўр эътибор билан тингланди ва қарсаклар билан бир неча марта бўлиниб турди). (ТАСС).

МАШИНА ТЕРИМИГА ТАЙЁРГАРЛИКНИ ҲОЗИРДАН ҚИЗИТАЙЛИК!

Сурхондарё область, Шўрчи ишлаб чиқариш бошқармаси меҳнаткашларининг КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленуми шарафига ва етти йилликнинг олтинчи йилида пахтачилик ҳамда қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларини янада кескин юксалтириш учун социалистик мусобақани қизитиб юбориш ҳақидаги чақириғига жавобан Қўрғонтепа ишлаб чиқариш бошқармасининг пахтакорлари ўз зиммаларига юксак социалистик мажбуриятлар олдилар.

АНДИЖОН ОБЛАСТИДАГИ ҚЎРҒОНТЕПА БОШҚАРМАСИ КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРИ, «УЗСЕЛЬХОЗТЕХНИКА» РАЙОН БИРЛАШМАСИ ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАСИНИНГ ПАХТА ТЕРИМИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШНИ ТУГАЛЛАШ ЮЗАСИДАН БЕЛГИЛАГАН ТАДБИРЛАРИ

Химиялаштириш, суғориш, комплекс механизация ва фан муваффақиятлари ҳамда илғор тажрибани жорий қилиш асосида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаштириш эндиликда партиянинг қишлоқ хўжалигини юксалтириш соҳасидаги бош йўли бўлиб қолди.

Пахтачиликда ҳосил йиғим-теримини механизациялаш техника тараққиётининг марказий масаласи, интенсивлаштиришнинг энг муҳим звеноси ҳисобланади. Йиғим-терим ишларини тўла механизациялаш, биринчидан, ҳосилни 25-30 кун ичида териб олиш, далани шудгор қилиш ва келгуси йилда янада мўл ҳосил олинишини таъминловчи бошқа ишларни амалга ошириш учун ўз вақтида бўшатиб олиш; иккинчидан, йиғим-терим ишларига шаҳарликларни жалб этмаслик ва ишчи ҳамда хизматчиларга ўз ишларини, студент ҳамда ўқувчиларга эса ўқишларини давом эттириш имкониятини бериш; учинчидан, пахта йиғим-теримида меҳнат унумдорлигини бир неча баравар ошириш, маҳсулот бирлигига қилинадиган сарф-харажатларни кескин камайтириш ва колхоз ҳамда совхозларнинг экономикасини янада кўпроқ мустаҳкамлаш демакдир.

Биз ана шуларни ҳисобга олиб, етти йилликнинг олтинчи йилида ҳосилнинг 65 процентини, келгуси йили 75-80 процентини ва 1966 йили 85-90 процентини машиналар билан териб олишга қарор қилдик.

Биринчидан, ўтган йиллардаги, даставвал бутун республикамиз ва ишлаб чиқариш бошқармамиз учун пахтани машинада теришни жорий қилиш соҳасида бурилиш ясалган йил бўлган 1963 йилда орттирилган ижобий тажриба; иккинчидан, кадрларимиз, даставвал механик-ҳайдовчиларимиз, шунингдек колхоз ва совхозларнинг мутахассислари ҳамда раҳбарларининг маҳорати ошганлиги; учинчидан, техника базасининг мустаҳкамланганлиги бизга ана шу катта ва мураккаб вазифани ўз олдимизга қўйиш ва уни муваффақиятли ҳал этишга жазм қилиш имконини берди. Совет олимлари ва конструкторлари пахта териш техникасини муттасил равишда такомиллаштирмоқдалар. Ҳозирги вақтда «ХТ-1,2» янги осма машина ишлаб чиқарила бошланди. Ўтган йили ерга тўкилган пахтани териб олувчи юқори унум билан ишлайдиган машина давлат синовидан муваффақиятли ўтди.

Ишлаб чиқариш бошқармамизнинг пахтакорлари, механизаторлари ўтган йили машиналар билан 13394 тонна пахта ёки барча ҳосилнинг 70 процентини териб олган «Совой» совхозининг ажойиб тажрибаси билан қуролланмоқдалар. Совхозда ҳар бир терим агрегати билан ўрта ҳисобда 80 тоннадан пахта терилди. Воит Жўраев, Умар Муҳаммадиев, Ҳализ Мадраимов, Ҳадича Киреева ва Рамиз Паттоев каби механик-ҳайдовчилар ўз машиналари бункеридан 170—270 тоннадан пахта тўкдилар. Совойликларнинг тажрибасини оммалаштириш ўтган йилиёқ бизга айрим хўжаликлар бўйича ҳам, шунингдек умуман бошқарма бўйича ҳам машинада терилган пахтанинг миқдорини кўп даража ошириш имконини берди. «Победа», «Ёш ленинчи» ва «Бирлашган» колхозларининг механизаторлари ҳар бир агрегат билан 80-90 тоннадан пахта тердилар. Умуман ишлаб чиқариш бошқармаси бўйича биз бутун ҳосилнинг қарийб ярмини машиналар билан териб олдик. Эндиликда биз эришилган муваффақиятларга таяниб ва «Совой» совхозининг тажрибасини барча хўжаликларда амалда кенг жорий қилиб; янги марраларни эгаллаш учун, пахта йиғим-теримида қўл меҳнатини механизациялашган меҳнат билан тўла алмаштириш учун интиламиз. «Совой» совхози, «Победа», Карл Маркс номли колхозлар шу йилнинг ўзидаёқ барча майдондаги ҳосилни машиналар билан териб олишни мўлжалламоқдалар. Умуман бошқарма бўйича эса пахта майдонининг 85 процентини машина теримига ажратиш назарда тутилмоқда.

Ҳозирги вақтда ишлаб чиқариш бошқармасидаги барча колхоз ва совхозларда совойликларнинг тажрибасини ўрганиш юзасидан қунт билан ўқиш кенг йўлга қўйилди. Ҳамма ўқияпти. Механик-ҳайдовчилар, мутахассислар, колхоз ва совхозларнинг, ишлаб чиқариш бошқармасининг раҳбарлари техникани, машина теримини ташкил этишни ва унинг экономикасини ўрганмоқдалар. Бундан кузатилган мақсад янги масъулиятли вазифаларни ҳал қилишни шай бўлиб кутиб олишдан иборатдир.

Техниканинг созланган бўлиши машина теримида эришиладиган барча муваффақиятларнинг энг муҳим шартидир. Кўп йиллик тажриба шуни кўрсатмоқдаки, пахта териш машиналарининг ремонтини йиғим-терим яқинлашиб қолган даврга қолдириш мумкин эмас. Бу ҳол шошма-шошарликка, машиналарни ўз вақтида тайёрлаб улгурмасликка, ремонт сифатининг паст бўлишига, бинобарин йиғим-терим ишларининг чўзилиб кетиши ва ҳосилнинг нобуд бўлишига олиб келади. Шу сабабли пахта териш машиналари, кўрак териш машиналари, кўрак чувиш машиналари, пахтани қоп-қанорсиз ташийдиган прицеплар ремонтини биз ҳозирнинг ўзидаёқ бошлаб юбордик ва бу ишни сира сусайтирмай, планли равишда, юқори сифатли қилиб олиб борамиз, мураккаб иш бўлган пахта териш техникасининг ремонтини «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг устахоналарида марказлаштирамиз. 1963 йили «Узсельхозтехника» район бирлашмаси 14 колхоздан 11 тасининг барча трактор ва машиналарига шартнома асосида ўз кучлари ва техника воситалари билан комплекс техника хизмати кўрсатиш вазифасини ўз зиммасига олди. Бу ижобий натижа берди. Техника хизмати кўрсатишнинг ана шу прогрессив формасини биз ривожлантирамиз ва такомиллаштирамиз.

Пахтаси машина билан териладиган карталарни яхшилаб тайёрлаш, мўл ҳосил етиштириш ва уни эрта етилтириш, ғўзани машина терими талабларига кўпроқ мослаб ўстириш машина теримида муваффақиятга эришишнинг асосий, ҳал қилувчи шартидир. Совойликлар ва бошқа илғор хўжаликларнинг тажрибаси шуни кўрсатадики, пахтани машина билан теришга тайёргарлик кўриш соҳасидаги ишларнинг катта-кичиги бўлмайди, бу соҳадаги ишнинг ҳаммаси муҳим, ҳар қандай эътиборсизлик ҳосилдорликни камайтиради, йиғим-терим ишларининг суръатини ва сифатини пасайтиради. Биз пахтаси машина билан териладиган майдонларни машина теримига тайёрлашни куздан бошлаб — кузги шудгор вақтида, ерни яхшилаб текислашдан бошладик.

Далани ўт босган бўлса пахтанинг сифати пасаяди, машинанинг шпинделлари пахтани қамраб олиш проценти кескин равишда камаяди, пахтанинг ерга тўкилиши эса бирмунча кўпаяди. Шу сабабли биз чигитни квадрат-уялаб экишни, ғўзани икки томонлама парвариш қилишни кенг қўллланамиз. Бу кам меҳнат ва маблағ сарфлаган ҳолда тупроқни юмшоқ ва далани бегона ўтлардан тоза ҳолда сақлаш имконини беради. Ғўза тупининг шакли ва бўйи бир хил бўлиши, текис ривожланиши пахтани машина билан теришнинг фойдасини оширади. Шу сабабли биз ҳар бир участкада табақалаштирилган агротехника тадбирларини амалга оширамиз. Пахтаси машина билан териладиган участкалардаги ғўзани парвариш қилиш, суғориш ва озиқлантиришни эрта очиладиган кўсаклари кўп бўлган бир текис ғўза тупларига эга бўлишни кўзлаган ҳолда олиб борамиз. Бунга эришиш учун суғориш режимининг тўғри бўлишини ва ғўзани ўсиш даврида юқори сифатли қилиб суғоришни, ўғитни эрта муддатларда беришни ва экинни азотли ўғитлар билан озиқлантиришни кечи билан 10 июлгача тугаллашни таъминлаш жуда муҳим аҳамиятга эгадир. Машина билан пахта териш процентининг юқори бўлишини ва ҳосилнинг ерга кам тўкилишини таъминлаш учун эгатлар қаторларнинг аниқ ўртасидан олиниши жуда катта аҳамиятга эга. Бунга эришиш учун биз айниқса ғўзани охирги марта суғориш вақтида эгат олишга алоҳида эътибор берамиз.

Дефолиацияни яхши ўтказмасдан туриб машинада пахта териш мумкин эмас. Бундан ташқари терим олдидан ғўзанинг баргини тўктириб кўсакларнинг очилишини тезлаштирувчи, биринчи сорт пахтанинг миқдорини кўпайтирувчи ва шу асосда пахтакорларнинг даромадини оширувчи муҳим агротехника тадбирларини қўллланамиз. Ғўзанинг баргини тўла равишда тўктириш учун дефолиацияни ўз вақтида бошлаш ва уни 20 сентябрдан кечиктирмай тугаллаш асосий роль ўйнайди. Биз ҳозирнинг ўзидаёқ 413 тонна хлорат магнийни ташиб олдик ва уни эҳтиёт қилиб сақламоқдамиз. Ғўзанинг баргини тўктириш даврида қишлоқ хўжалик авиацияси ва бошқа машина, аппаратларнинг иши устидан қаттиқ контроллик ўрнатамиз.

Бу йил бошқармамиздаги колхоз ва совхозларнинг даласида 670 та пахта териш машинаси ишлайди. Бу, ўтган йилдагига нисбатан 130 та кўпдир. Биз ҳар бир машина билан бир кунда ўрта ҳисобда 2,5 тоннадан пахта теришни мўлжалламоқдамиз. Бинобарин 43550 тонна пахтани ёки ҳосилнинг 65 процентини 26-28 иш кунида териб оламиз. Шу муддат ичида колхозчилар ва совхозларнинг ишчилари ҳосилнинг қолган қисмини қўлда териб оладилар. Шундай қилиб, биз давлат пахта тайёрлаш планини шаҳарликлар, студент ва ўқувчиларнинг ёрдамисиз тахминан бир ой ичида бажаришни таъминлаймиз. Бу бажарилиши мумкин бўлган вазифа. Давлатга пахта топшириш планини 20 иш кунида бажарган «Совой» совхозининг ўтган йилги тажрибаси бу вазифани бажаришнинг уддасидан чиқиш мумкин эканлигидан далолат бермоқда.

Йиғим-терим ишларини механизациялаш юзасидан биз белгилаган тадбирлар колхоз ва совхозларга катта фойда келтиради. Пахтаси машинада терилган участкаларда ўтган йили бизда бир центнер пахтани териш учун 4 сўм 85 тийин, қўлда терилган участкаларда эса бир центнер пахтани териш учун 7 сўм 42 тийин сарфланди. Мана шу сабабли ҳам биз 1964 йили пахта териш техникасидан кенг фойдаланиш колхоз ва совхозларга пахтани қўлда тергандагига нисбатан қарийб 700 минг сўм маблағни ва 600 минг ишчи кунини тежаб қолиш имконини беради деб, ҳозирнинг ўзидаёқ мўлжалламоқдамиз.

Биз пахтани машина билан териш вақтида фақат прогрессив поток технологиясини қўлланамиз. Шундай қилганда колхоз, совхоз, пахта тайёрлаш пункти ва пахта тозалаш заводи ягона технологик ҳалқанинг звеноларига айланадилар. Қўрғонтепа пахта тозалаш заводининг коллективи машинада териладиган ана шу кўп миқдордаги пахтанинг тўхтовсиз қабул қилиб олинишини таъминлаш мақсадида конкрет тадбирлар ишлаб чиқди. Биз Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгашининг раҳбарларидан ана шу тадбирларни амалга оширишда заводга ёрдам кўрсатишни илтимос қиламиз.

Биз республикамизнинг ишлаб чиқариш бошқармалари, «Узсельхозтехника» органларининг ходимларини, барча пахтакорлар, механизаторлар ва қишлоқ хўжалик мутахассисларини бу йил барча мавжуд пахта териш техникасидан юқори унум билан фойдаланишни таъминлаш, яқин йилларда эса пахта йиғим-теримида қўл меҳнатини механизациялашган меҳнат билан тўла алмаштириш учун мусобақани қизитишга чақирамиз.

Бу тадбирлар Қўрғонтепа ишлаб чиқариш бошқармаси колхозчилари, совхоз ишчилари ва қишлоқ хўжалик мутахассисларининг йиғилишларида муҳокама қилиниб, маъқулланган.

Юқори Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Политотдел» колхозида колхоз раислари учун малака ошириш курси ташкил қилинди. Суратда: (чапдан тўртинчи) «Политотдел» колхозининг раиси М. Г. Хван колхоз раислари билан суҳбатлашмоқда.

А. Абалян фотоси.

МАРКАЗИЙ АГРОХИМИЯ ЛАБОРАТОРИЯСИ

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида химия муваффақиятларидан кенг фойдаланаётган деҳқонларимиз мустаҳкам таянчга эга бўладилар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қарорига мувофиқ, Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги ҳузурида республика марказий агрохимия лабораторияси ташкил этилади. Бу лаборатория тупроқ ва ўғитларни жуда яхши анализ қилиш имконини беради.

Лаборатория энг янги аппаратлар, асбоб-ускуна ва анжомлар билан таъминланади. Тупроқнинг унумдорлигини ўрганиш ва унинг ҳолатини яхшилаш соҳасида лаборатория зиммасига катта ва муҳим вазифалар юкланади.

Лаборатория Тошкент ва Сирдарё областларининг ерларини кенг миқёсда текширади. Бу областларда тупроқ таркибидаги фосфор ва калий моддаларини белгилаш жуда муҳимдир. Айрим жойларда ўтказиладиган анализлар турли районларнинг тупроғи таркибида азот, микроэлементлар ва тузнинг миқдорини аниқлаш имконини беради. Лабораториянинг иш планига мувофиқ, колхоз ва совхозларда агрохимия карталари тузилади, ўғитлардан мақсадга энг мувофиқ суратда фойдаланиш юзасидан тавсиялар ишлаб чиқилади.

Марказий лаборатория область агрохимия лабораторияларининг ишларини контроль қилади, уларга методик ва ташкилий ёрдам кўрсатади, агрохимик анализларнинг янги методларини жорий қилади.

Республикада бутун агрохимия хизматига методика жиҳатидан раҳбарлик қилиш Бутуниттифоқ пахтачилик илмий тадқиқот институти зиммасига юкланган. Бу тадбир КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қарорларини тезликда амалга оширишга ёрдам беради. (ЎзТАГ).

ИЛК ҚАДАМЛАР

Камқувват, қолоқ ҳисобланиб келаётган хўжаликлар партия ва ҳукуматимизнинг ғамхўрлиги туфайли эндиликда қолоқликдан чиқиб, қаддини ростламоқда, машъал хўжаликлар даражасига кўтарилмоқда. Бекободдаги «Чаноқ» совхози, Янгийўлдаги Собир Раҳимов номли, Оққўрғон бошқармасидаги «Октябрь 40 йиллиги», «Коммунизм» сингари бир неча хўжаликларда йиллар бўйи ишлаб чиқариш плани бажарилмай, уларнинг экономикаси тобора заифлашиб борарди. Ниҳоят бу хўжаликларда ишнинг кўзини биладиган софдил, ғайратли кишилар раҳбарлик қилабошладилар. Қисқа вақт ичида уларда кескин бурилиш ясалди. Жумладан Бўка ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Коммунизм» колхозини олайлик. Кейинги вақтда бу колхозда пахта ҳосилдорлиги ниҳоятда камайиб кетганди. 1960 йилда ҳар гектар майдондан атиги 11 центнердан пахта етиштирилганди, холос. 1963 йили «Коммунизм» колхозининг пахтакорлари районда биринчилар қаторида пахта тайёрлаш планини шараф билан адо этишди. 510 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 22,8 центнердан ҳосил кўтаришди.

Шу хўжаликнинг раҳбари ўртоқ **Сандраҳим Саймақов** мухбиримиз билан қилган суҳбатида хўжаликни қолоқликдан чиқариш борасида қилинган ишлар, бу йилги режалари ҳақида қуйидагиларни айтди.

— Хўжалигимизнинг ери, суви, шароити —ҳаммаси қўшни колхозларникидан кам эмасди, аммо ҳосилга қолганда улар етиштирган миқдорга нисбатан жуда кам эди. Бунинг кўпгина сабаблари бор, албатта. Аввало колхозда хўжасизлик ҳукм сурар, ернинг қадрига етмай умри зое ўтказилар экан. Шуларни ҳисобга олиб биз ишни хўжаликни механизациялашдан бошладик. Бусиз илгари қараб силжиш мумкинми ахир. Колхоз устахонасида трактор, бричка, автомашиналарнинг саноғи борку, лекин юрадигани йўқ. Бари бузуқ, яроқсиз. 3 та ДТ-24, 4 та ҳайдов трактори, 12 универсал, 6 автомашинани ремонт қилиб оёққа турғаздик. Тузатилган бричка, аравалар ҳам маҳаллий ўғит чиқариш ва бошқа ишларда жуда қўл келди.

Шу билан бирга ҳар бир участкадаги кадрлар қайта кўриб чиқилди, планини бажармай келаётган бригадаларга коммунист, комсомоллар биркитилди. Кўпгина ортиқча штатлар қисқартирилди. Ана шу тартибда иш бошлаганлигимиз туфайли ишимиз юришиб кетди. Чигитни ўз муддатида экиб олдик, парваришда, йиғиб-териб олишда ҳам оқсамадик. Ҳосилимиз ҳам чакки бўлмади. 1961 йилда ҳосилдорликни гектар ҳисобига 20,5 центнерданга кўтардик. Ўтган 1963 йили эса ҳар гектар ҳисобига 22,8 центнердан «оқ олтин» кўтардик.

Қолоқ участкага ўтиб ишлаш истагини билдирган коммунист Олим Ахроров бошқараётган бригада аъзолари эса гектаридан 27 центнердан пахта етиштиришди. Комсомол аъзоси Ҳамид Абдинов ўз истаги билан энг қолоқ бригадага ўтиб ишлади. Бригада аъзолари тупроқнинг шароитига қараб иш тутишди. Мўл ҳосил йўлида меҳнатларини аяшмади. Ер ҳам саҳий экан. Бир йилнинг ўзида аввалги йилдагига нисбатан гектар ҳисобига 14 центнердан ортиқ ҳосил берди. Бу бригадада 1963 йили ҳар гектар майдондан 25 центнердан ҳосил олинди.

Колхозимизда 5 бригада, 12 звено бор. Биз ана шу звеноларнинг ҳаммасини механизаторлар қўлига топширдик. Эндиликда ҳар бир звенога механизатор бошчилик қилаяпти. Бунинг нафи жуда яхши. Уларга карталар, тракторлар биркитиб берилдими, бўлди техникани кўз корачиғидай асрайди, ердан мумкин қадар мўл ҳосил олишга тиришади, ошиқча олган ҳосили учун қўшимча ҳақни бригада бошлиғи билан баравар олади.

Бизда хўжалик ҳисоби жорий этилган. Ҳар бир звено аъзоси мумкин қадар ортиқча харажат қилмасликка ҳаракат қилади. Механизатор звено бошлиғи бўлса пахта майдонини машина теримига мос қилиб ишлайди. Ҳосилнинг кўп қисмини машинада териб олади. Шуни очиқ айтиш кераккки, 1960 йили колхозда биттагина пахта териш машинаси бор эди. Қўшимча равишда 8 та машина сотиб олдик. Шунинг учун ҳам ўтган йили ҳосилнинг 45-50 проценти машиналар билан териб олинди. Натижада 16 минг сўм тежаб қолдик. Ином Исоқов, Саидумар Қосимбеков, Зубоир Муродов сингари механизаторлар бошлиқ звеноларда жуда кам маблағ сарфланиб, кўп даромад олинди. Биз кузги шудгорни 25 декабрдаёқ тугаллагандик. Маҳаллий ўғитдан ҳам, минерал ўғитдан ҳам ўз ўрнида, керакли миқдорда фойдаланишимиз даркор. Олдимизда турган энг муҳим вазифалардан бири ҳам шу.

Шудгор олдидан биз ерга солинадиган ўғитнинг 20-25 проценти атрофида фойдаландик. Қолган 80 проценти чигитни экишдан аввал ва чигит униб чиққач солинади. Шу пайтгача, маҳаллий ўғит билан бирга азот, суперфосфат сингари минерал ўғитлардан фойдаланардик. Лекин партиямизнинг доно кўрсатмаси бунинг билан чегараланиб қолмай, химия мўъжизаларини қишлоқ хўжалиги экинларининг ҳосилдорлигини оширишда кенг кўламда қўлланишга ундайди. Химиявий микроэлементлар, мураккаб суюқ ўғитлар айниқса пахтани тез етилтириши ва ҳосилдорлигини кўтариши ҳақида қимматли фикрлар эшитдик. Областимизнинг кўпгина хўжаликларида бу ўғитлардан синаб кўрилганлиги бизга маълум.

Бу йил биз тупроғи шу ўғитларга мос икки бригадамизда мураккаб суюқ ўғитдан фойдаланамиз. Лекин бунинг учун химиявий ўғитларни ишлатиш йўл-йўриғини билиш керак! Химикатларимиз маълум бир билимга эга бўлишлари керак. Бунинг учун биз уларни махсус курсларда ўқитамиз.

Устахонамизда иш қизғин. Суғориш шохобчалари, ариқ-зовурлар шу кеча-кундузда тозалаб, текисланмаса эрта баҳорда у кишини шоширибқўяди. Бизнинг шароитимиз, тупроқ структурамиз икки хил, қора тупроқ, сариғ тупроқ зоналаримиз бор. Шу пайтгача унинг талабини эътиборга олмай ҳамма ерга бирхилда қаралаверилганди. Ўтган хўжалик йили биз 4, 2-бригадалар ерини экишдан аввал суғориб экдик. Натижа яхши бўлди. Бу йил айниқса ернинг шароитини яхши ўрганган ҳолда иш тутилади.

Колхозда нимаики иш қилинаётган бўлса бунинг ҳаммаси аъзоларимизнинг фаровонлиги, қишлоғимиз ободонлиги, элимиз манфаати учун қилинаяпти.

Янги бинолар қад кўтараяпти. Бу йил дам олиш уйимизни ҳам ишга тушириб юборамиз. Қишлоғимиз яқин-яқинларгача ҳам электрлаштирилмаган эди. Ҳозир Ильич чироқлари порлаб турипти. Қишлоқ орасидаги кўчалар, йўллар текислаб қўйилди.

Режаларимиз жуда кўп. Хўжалигимиз ишлаб чиқариш планини қанчалик ортиғи билан бажарса бу режаларимизни шунчалик барвақт амалга оширамиз.

ИККИ СИГИРДАН 8 БУЗОҚ

Ўрта Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги 1-«Оҳангарон» совхозининг 2-бўлимидаги коммунист ўртоқ Умар Ҳикматов мудирлик қилаётган сут-товар фермасининг аҳил коллективи моҳир сут соғувчи Ҳолия Абдуқодировани самимий ҳурмат қилади. Кўп йиллик иш тажрибага эга бўлган меҳнат севар бу аёл илғорлар тажрибасини қунт билан ўрганиб, янгидан-янги ютуқларни қўлга киритмоқда. Ҳар йили, боқимидаги сигирлардан бузоқ олиш ва давлатга серёғ сут топшириш планларини у мунтазам ошиғи билан бажариб келяпти.

Ҳолия Абдуқодирова ўтган йили ўз парваришидаги 19 бош говмишнинг ҳар биридан 2000 килограммга етказиб сут соғиб олди. Етти йилликнинг олтинчи йилида ҳам сигирлардан камида 2500—3000 килограммдан сут соғиб олиш иштиёқида меҳнат қилаётган бу жонкуяр аёл январь ойи сут соғиб олиш планини ошириб адо этди.

Яқинда Ҳолия Абдуқодированинг ҳаётида қувончли воқеа юз берди. Унинг боқимидаги «Онахон» ва «Чайка» лақабли сигирлари иккитадан 4 бош танача берди. Бу сигирлар ўтган йили ҳам эгизак бузоқ туққан эди. Шундай қилиб икки йилда иккала сигирдан 8 бош бузоқ олинди. Ҳозир бузоқлар соғлом ва тетик ўсяпти.

Б. УМАРОВ,
Т. ЙЎЛДОШЕВ.

КЎКЛАМ ИШЛАРИ КЕЧИКТИРИЛМОҚДА

Февраль бошланди. Кўклам ҳам яқин. Деҳқон учун шу кунларнинг ҳар дами, ҳар минути ғанимат, олтиндан қиммат. Аммо Ўрта Чирчиқдаги Киров номли совхозда бу долзарб кунларнинг қадрига етилмаяпти. Кўкламга пухта ҳозирланилмаяпти. Мўл ҳосил ўғитдан унади. Куздаги хирмоннинг чўғи ҳам ерга тушган ўғитнинг миқдорига кўп жиҳатдан боғлиқ. Совхозда бу соҳадаги ишлар ўлда-жўлда. Жами 5 минг тонна компост, 4000 тонна маҳаллий ўғит жамғарилиб, дала бошларига ташиб чиқилиши керак. Ҳозиргача эса 1893 тонна компост тайёрланди. Далага 2707 тоннага яқин маҳаллий ўғит ташиб чиқарилган. Ўғит жамғариш учун 12 та трактор прицепи, 25 та от-арава ва 60 ишчи ажратилган. Аслини олганда эса бу ишларда фақат 42 киши, 7 та трактор прицепи ва 19 та от-арава қатнашаяпти. Шунинг учун ҳам ишда унум йўқ, суръат паст.

Техника ремонти ҳам талабга жавоб бермайди. Тракторлар ремонти, айниқса судралаяпти. Мавжуд 58 та Т-28Х тракторидан шу кунга қадар атиги 17 таси ремонтдан чиқарилган. 15 та ДТ-24 тракторларига ҳали қўл урилган эмас. Бошқа турдаги қишлоқ хўжалиги техникаси ремонти ҳам ёмон аҳволда. Совхознинг бош инженери Н. В. Тен ўз ишига юзаки қараб, мавжуд техникани кўкламга барвақт шайлаб қўйиш тўғрисида етарли қайғурмаяпти.

Совхозда суғориш шаҳобчаларини тартибга келтириш ишлари ҳам суст бажарилаяпти. Кўзда тутилган 60 минг кубометр ҳажмдаги ариқ қазиш ишларидан атиги энди 27 минг кубометри бажарилган.

Совхоз раҳбарлари (директори К. Бойметов, партия ташкилотининг секретари Б. Иброҳимов, ишчилар комитетининг раиси Пак Се Ден ўртоқлар) ишдаги бу сусткашликка тезда барҳам беришлари, тегишли тадбирлар белгилашлари ва кўкламга ҳозирликни намунали йўлга солиб юборишлари керак.

О. ХОЖИБОЕВ.

ПОЙТАХТИМИЗ ЯНАДА ОБОД БЎЛСИН

ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИ СЕССИЯСИДАН

□ □

Шаҳримизнинг бугунги қиёфаси, чиройи, кўрки ва унинг келажак камолоти ҳақида гап кетганда, ҳарбир киши фахр билан сўзлагуси, дилида тугён урган ширин фикр ва мулоҳазаларини ўртага ташлагуси келади.

Куни кеча бўлиб ўтган Тошкент шаҳар Советининг навбатдаги сессиясида индустриаль пойтахтимизнинг эртанги кўрки ва пойтахт меҳнаткашларининг ўсиб бораётган маданий-маиший талабларини янада тўларoқ қондириш масалалари депутатлар диққатини жалб қилди.

Сессияда шаҳар ижроия комитетининг раиси ўртоқ Х. Асомов 1963 йилда шаҳар хўжалигини ривожлантириш якунлари ва етти йилликнинг сўнгги икки йилига мўлжалланган план тўғрисида доклад қилди. Шунингдек, сессия қатнашчилари 1962 йил маҳаллий бюджетининг бажарилиши ҳақидаги ҳисоботни ҳам муҳокама қилишди.

Ўтган йили пойтахтимизнинг саноат ва қурилишини ривожлантиришда янги улкан муваффақиятлар қўлга киритилди. Пландан ташқари бир неча миллион сўмлик турли хил саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарилди. Ўтган йили 240 минг квадрат метрдан ошиқроқ уй-жой майдонлари фойдаланишга топширилди. Айниқса 90 минг аҳоли яшаётган Чилонзор энг йирик қурилиш массиви бўлиб қолди. Шунингдек бошқа массивларда ҳам уй-жой қурилишлари кенг кўламда олиб борилмоқда. Ўтган йили кўпгина янги мактаблар қуриб берилди. Мактабларда ўқувчилар ўрни қарийб 19 минг жойга кўпайтирилди. Шунингдек, бир қанча болалар ясли ва боқчалари ҳамда медицина муассасалари, савдо ва умумий-овқатланиш тармоқлари янгитдан ишга туширилди.

Дарҳақиқат бундай қарганда шаҳримиз йил сайин эмас, ой сайин, кун сайин гўзал ва обод бўлиб бормоқда. Янги-янги скверлар, кенг ва равон кўчалар барпо этилмоқда. Шаҳар транспортининг маршрутлари узайтирилмоқда. Табиий газ эса уй-жойларга кириб бормоқда. Ҳозир 100 мингдан ортиқ квартира табиий газ билан таъминланган.

Музокарада қатнашган депутатлар қўлга киритилган ана шу ютуқларни тилга олиш билан бирга шаҳар хўжалигини ҳар томонлама ривожлантириш, шаҳар аҳолисига маданий-маиший хизмат кўрсатишни янада яхшилаш учун мавжуд бўлган барча имкониятлардан яхши фойдаланилмаганлигини кўрсатиб, шаҳар ижроия комитети ва район советлари адресига танқидий мулоҳазаларини билдиришди. Айниқса янги уй-жой массивлари комплекс равишда қурилмаётганлиги, ер ости коммуникация ишларини олиб боришда содир бўлаётган камчиликлар депутатларда ташвиш уйғотди.

— Районимиздаги катта магистрал Пушкин, Гоголь, Хоразм, Учительская, Жуковский ва шу каби бир қанча кўчаларда ер ости коммуникация ишлари олиб борилмоқда, — дейди Куйбишев район партия комитетининг секретари, депутат ўртоқ Хўжаев, —Урицкий, Свердлов, Фрунзе ва бошқа кўчаларда коммуникация ишлари тугатилганлигига бир йилдан ошиқроқ вақт ўтди. Лекин шу кунгача ҳали асфальт ётқизилгани йўқ. Бу эса кўчаларимиз ҳуснига доғ бўлиб, аҳоли ва транспорт қатнови учун анча қийинчилик туғдирмоқда. Бунга биринчи навбатда қурилиш-монтаж бошқармасининг раҳбарлари айиблидир. Чунки бошланган ишни охирига етказмай, иккинчи ишга қўл уриш уларга одат бўлиб қолган.

Киров район ижроия комитетининг раиси, депутат ўртоқ Шобурхонов депутатлар эътиборини ремонт қилинаётган кўча ва тратуарларнинг сифатига жалб этди. Дарҳақиқат кўчаларимиз жуда ҳам сифатсиз ремонт қилинмоқда. Чунки кўча ремонтининг сифати учун жавоб берадиган аниқ бир ташкилотнинг тайини йўқ. Нега деганда бир ташкилот келиб шағал ётқизиб кетса, иккинчи бир ташкилот келиб уни асфальт қилади. Учинчи бир ташкилот эса, уни фойдаланишга топширади. Аҳвол шундай бўлгач, кўча ремонти сифатини кимдан талаб қилиш мумкин? Ўроқ Шобурхонов келгусида кўча ремонти сифатига жавоб берадиган ягона ташкилот бўлиши лозим деган талабни қўйди.

Шунингдек, музокараларда депутатлардан Қурбонов, Мирхўжаев, Шогозатов ва бошқа ўртоқлар ҳам қатнашдилар.

Сессия қатнашчилари шаҳар хўжалигини ривожлантириш икки йиллик планини тасдиқладилар.

ЎЗБЕКИСТОН АРХИТЕКТОРЛАРИ СЪЕЗДИ

7 февралда Тошкентда республика архитекторларининг VII съезди ўтказилди, Съезд Ўзбекистон меъморларининг кучлари ва имкониятларига ижодий кўрик бўлди. Республикадаги кўп сонли лойиҳачилар, бинокорлар, архитекторлар отрядининг бутун фаолияти КПСС XXII съезди қўйган вазифаларни бажаришга қаратилганлигини съезд делегатлари таъкидлаб ўтдилар.

Докладчи —Ўзбекистон Архитекторлар союзи правлениесининг раиси М. С. Булатов ва музокарада сўзлаган ўртоқлар ижодий ташкилотнинг сўнгги уч йилдаги ишини анализ қилдилар, тўпланган тажрибани гапириб бердилар, камчиликларни очиб ташладилар.

Съездда кўрсатиб ўтилгандек, «Ташгипрогор» институти бош план устахонаси коллективининг каттагина муваффақияти шу бўлдики, бу коллектив Тошкентни планлаштириш лойиҳасини КПСС янги Программасида баён қилинган асосий муҳокамаларни назарда тутиб, ишлаб чиқди. КПСС Программасида халқ бахт-саодати тўғрисидаги ленинча ғамхўрлик ўзининг ёрқин ифодасини топган. Давримизнинг ана шу ажойиб ҳужжатида, жумладан, ҳар бир киши ҳисобига уй-жой сахнини кўпайтириш кўзда тутилган.

Ҳар бир меъмор олдида ижод учун кенг майдон очилди! Архитекторларга жуда катта имкониятлар ҳам бериб қўйилди. Ўзбекистондаги 130 минг бинокор улар билан қўлни-қўлга бериб ишламоқда. Архитекторлар ўз режаларини амалга оширишда қудратли индустрияга таянмоқдалар — етти йиллик охиригача Ўзбекистон заводлари йилига бир ярим миллион тоннадан кўпроқ йиғма темир бетон тайёрлайдиган бўлиб қолади. Ўнта уйсозлик заводи жами саҳни 450 минг квадрат бўлган биноларнинг йиғма қисмларини қурилиш майдончаларига етказиб бера олади. Ҳадемай бу рақам уч баравар кўпаяди. Архитекторлар ҳам бунга ҳозирдан тайёргарлик кўриб, янги типовой лойиҳалар яратмоқдалар, кварталларни, микрорайонларни, шаҳарларни қуриш ва обод қилишнинг рационал схемаларини тузмоқдалар. Архитекторлар союзи республика Госстройи билан биргаликда икки марта ўтказган конкурс келажакдаги турар жой типини аниқлаб олишга ёрдам берди.

Ҳозир «Узгоспроект» бошқа институтлар билан биргаликда бутун республикани районларга ажратиб планировка қилиш схемасини тузмоқда. Тошкент — Оҳангарон — Чирчиқ саноат районини планировка қилиш схемаси тузиб бўлинди. Ўзбекистондаги 15 та энг йирик шаҳарни ривожлантиришнинг тахминий истиқболли планлари ишлаб чиқилди. «Узгипрозем» институти республикадаги қишлоқ хўжалик районларини планировка қилиш соҳасида талайгина иш олиб бормоқда.

Архитекторларнинг конкурсларда иштирок этиши уларнинг ижодий камолати учун катта аҳамиятга эга экани съездда таъкидлаб ўтилди. Масалан, Тошкентдаги панорама кинотеатри, цирк, Халқ хўжалик кенгаши биноси, универмаг сингари мураккаб темалар конкурс йўли билан ҳал қилинди. Республиканинг кўпгина архитекторлари Бутуниттифоқ конкурсларида ҳам қатнашдилар.

Архитектор ёшлар ижодига ўтказилган IV Бутуниттифоқ кўриги жиддий имтиҳон бўлди. Ўзбекистон архитекторларидан 34 кишининг тузган лойиҳалари дипломлар билан тақдирланди. Архитекторлар союзи правлениеси доимий ишлаб турувчи семинар ташкил қилди. Бу семинар лойиҳачилар малакасини янада оширишга ёрдам бермоқда.

Архитекторлар фаолиятида жамоатчилик асослари тобора кенг қўлланилмоқда. Масалан, бир нечa бригадалар Тошкентдаги кўчалар, майдонлар қиёфасини яхшилаш вазифасини ўз зиммасига олди.

Делегатлар ижодий союз фаолиятининг турли соҳаларини талабчанлик билан муҳокама қилиб, правлениенинг, Архитекторлар союзидаги айрим секцияларнинг, бир қанча лойиҳа ташкилотларининг ишидаги кўпгина камчилик ва нуқсонларни танқид қилдилар.

Жиддий камчилик шуки, бир қанча ҳолларда лойиҳа ҳужжатлари қурилишларга мукаммал етказиб берилмаяпти, айрим техникавий ечимлар замона талабларига мос эмас. Типовой лойиҳалар етарли даражада танлаб олинмаган, бу лойиҳаларнинг кўплари эскириб қолган, планировкасида камчиликлар бор.

Бир қанча лойиҳаларда хаддан ташқари кўп типдаги ва ҳажмдаги йиғма қисмлардан фойдаланиш кўзда тутилганлиги қурилишни индустрлаштиришга халақит бермоқда. Бу гап кўпроқ қишлоқлардаги қурилиш ишларига таалуқлидир. Қишлоқларда қурилишни унификация қилиш проблемалари сусткашлик билан ҳал этилмоқда. «Узгипросельстрой» совхозлар лойиҳасини тузиш вақтида мамлакатдаги турли институтлар ишлаб чиққан 150 дан ортиқ типдаги лойиҳалардан фойдаланишга мажбур бўлмоқда.

Йирик панеллардан қурилаётган биноларнинг архитектурасида лозим даражада хилма-хиллик йўқ. Айни бир маҳалда қурилиш эстетикасига менсимасдан қараш билан бир қаторда ҳали ҳам формализм, архитектуранинг сиртига зеб бериш ҳоллари мавжуддир.

Делегатлар айтдиларки, Архитекторлар союзи архитекторларни ғоявий жиҳатдан тарбиялаш, уларнинг ижодий савиясини, махсус билимларини ошириш билан кўпроқ шуғулланмоғи керак. Бу гап, биринчи галда, ижодкор ёшларга тааллуқлидир. Аммо, олий ўқув юртларини тамомлаб чиққан ёшлар халқ хўжалигида ўзлари ишлайдиган тармоқнинг хусусиятларини кўпинча яхши билмайдилар, экономика билан унчалик таниш эмаслар, ишларнинг индустриал методлари, қурилишни химиялаштириш очиб бераётган янги имкониятларни равшан тасаввур қила олмайдилар. Бир қанча нотиқларнинг фикрича, Ўрта Осиё иқтисодий районидаги лойиҳа муассасалари ва қурилиш ташкилотларига малакали мутахассислар тайёрлаб берадиган архитектура институти ташкил этиш пайти келиб қолди.

Айни бир маҳалда тажрибали мастерлар билан олиб борилаётган ғоявий-тарбиявий ишларни бўшаштириб қўйиш ярамайди. Уларнинг ҳар бири архитектурада социалистик реализм ғояларини актив ўтказувчи бўлиши, қурилиш техникасининг муваффақиятларини ҳамда бино ва иншоотларга турмуш қўяётган янги талабларни яхши билиши керак. Жумладан, фан ва техниканинг энг янги муваффақиятларини пропаганда қилиш, ижодий мунозаралар ўтказиб туриш, тажриба айирбошлаш, мамлакатдаги энг яхши лойиҳа ташкилотларининг ишини ўрганиш бунга ёрдам беради.

Музокарада архитектор ва инженерлардан А. Б. Бобохонов, Н. Е. Глинянов, В. В. Березин, Л. Т. Адамов, А. В. Якушев, А. И. Файнлейб, В. А. Жаҳонгиров, санъатшунос Т. Х. Қодирова, Ўзбекистон Рассомлар союзининг аъзоси А. Р. Умаров, Туркманистон ССР Архитекторлар союзи правлениесининг раиси А. Н. Закутский, Қозоғистон ССР Архитекторлар союзи правлениесининг вакили Р. А. Сейдалин, «Ленoблпроект» институтининг бош архитектори Н. В. Устнович, Ўзбекистон ССР Госстройининг раиси А. Т. Шахов ҳамда съезднинг бошқа делегатлари ва меҳмонлари қатнашдилар.

Ўзбекистондаги барча архитекторлар ва лойиҳачиларни партия ва ҳукумат томонидан меъморлар олдига қўйилган вазифаларни шараф билан бажаришга, коммунизм қуришдан иборат улуғвор планларни тезроқ амалга ошириш учун бутун куч-қувватларини сарфлашга чақирувчи резолюция қабул қилинди.

Съезд Ўзбекистон Архитекторлар союзи правлениеси билан ревизия комиссиясининг янги составини сайлади. (ЎзТАГ).

Калинин ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Партия XXI съезди» совхозининг парник-теплица комбинатида қиш фаслида шаҳарликлар учун кўплаб сабзавот маҳсулотлари етиштирилади. Суратда: совхознинг 1-бўлими бригадири Шавкат Мақсудов теплицада помидорларни кўздан кечирмоқда.

Х. Хайтмуҳамедов фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

МАШИНАСОЗЛАР АҲДИ

Пойтахтимизнинг «Подъёмник» заводи Совет Иттифоқидаги 72 та химия маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган корхонага кран ва бошқа юк кўтариш механизмлари етказиб беради.

Химиянинг халқ хўжалигига берадиган катта иқтисодий фойдасини тушунган коллектив шу кунларда химия корхоналари заказларини биринчи навбатда бажаришга ҳаракат қилмоқда.

Завод коммунистларининг яқинда бўлиб ўтган умумий йиғилишида КПСС Марказий Комитети декабрь Пленуми қарорлари муҳокама қилинди. Йиғилишда завод партия ташкилотининг секретари ўртоқ С. Ганапольский коммунистик мўл-кўлчиликни таъминлашда химиянинг роли ва завод коллективи олдида турган вазифалар ҳақида доклад қилди. Йиғилишда сўзга чиққан ўртоқлар химия заказларининг бажарилиши устидан контролликни кучайтириш учун комиссия тузиш мақсадга мувофиқ эканлигини айтдилар. Биринчи механика цехининг мастери Н. Лисенко, инженер Л. Мигас, завод бухгалтери И. Фридман, иккинчи механика цехи слесари В. Бадиев ўртоқлардан иборат партия контроль комиссияси сайланди.

Завод коллективи минерал ўғитлар ишлаб чиқарадиган корхоналарнинг заказларини, квартал планларини муддатидан бир ой илгари бажариш мажбуриятини олди.

Заводда декабрь Пленуми материалларини ўрганиш яхши йўлга қўйилган. Бу ерда химия саноатининг халқ хўжалигини ривожлантиришдаги аҳамияти ҳақида лекция ва суҳбатлар ўтказиб турилибди.

Шу кунларда завод партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг диққат-эътибори декабрь Пленуми қарорларини амалга оширишга қаратилган.

Ж. МАҲМУДОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз мухбири.

ФАРҒОНАЛИК САНЪАТКОРЛАР ЖУРНАЛИСТЛАР МЕҲМОНИ

Кеча «Тошкент ҳақиқати» газета редакциясида пойтахтимизга гастролга келган Фарғона область М. Горький номли ўзбек музикали драма ва комедия театри артистлари билан учрашув бўлиб ўтди. Учрашувда «Қизил Ўзбекистон», «Тошкент ҳақиқати» ва «Ўзбекистони Сурх» газета редакциялари, нашриёт ва журналларнинг ходимлари, шаҳар журналистлари иштирок этдилар.

Театр директори, Ўзбекистон ССР халқ артисти Яхёхон Маматхонов журналистларга театр фаолияти, бу галги гастроль сафари ва театрнинг ижодий режалари ҳақида батафсил сўзлаб берди.

Фарғона театрининг репертуари йилдан йилга янги-янги асарлар билан бойиб бормоқда. Ёш, талантли актёрлар маҳоратларини тинмай ошириятилар. Театр репертуаридаги «Қумрининг Муроди», «Ё Ватан, ё ўлим», «Мели Ҳоббону, Наби товон», каби пьесалар пойтахт меҳнаткашлари томонидан зўр қизиқиш билан томоша қилинмоқда. Асосий ролларни ижро этаётган республикада хизмат кўрсатган артистлардан Ҳафиза Иброҳимова, Муроджон Аҳмедов, Зуннун Мадалиев, шунингдек солистлардан Фотима Баратова, Жалолиддин Охунов, Эркин Муродов каби актёрларнинг ижрочилик маҳоратлари кўпчилик томонидан олқишга сазавор бўлмоқда.

Меҳмонларимиз учрашувда журналистларга ўз санъатларини яна бир карра намойиш қилишди. Концертда Муроджон Аҳмедов, Ҳафиза Иброҳимова, Фотима Баратова, Комилжон Баратов, Таваккал Қодиров, Маматвали Алиев каби санъаткорларнинг ёқимли, жозибали қўшиқлари, Сабохон Носирова, Саломат Муллажонова, Пошшахон Эргашеваларнинг енгил, шўх рақслари ҳаммага манзур бўлди.

Учрашув қатнашчилари фарғоналик санъаткорларга қизғин миннатдорчилик билдириб гастроль сафарларида, ижодий ишларида катта муваффақиятлар тиладилар.

Н. НАСИМОВ.

Суратда: Фарғона область театрининг бир группа санъаткорлари.

А. Абалян фотоси.

„Қизил Ўзбекистон" газетхонларининг конференцияси

«Қизил Ўзбекистон» газетхонларининг навбатдаги конференцияси Янгийўл бошқармасидаги Охунбобоев номли колхозда бўлиб ўтди. Конференцияда колхоз ишлаб чиқаришининг илғорлари, қишлоқ интеллигентлари ва қўшни колхозларнинг вакиллари қатнашдилар. Газета редактори ўртоқ М. Қориев редакция иши ҳақида ҳисобот берди.

Сўзга чиққан ўртоқлар газетанинг ижобий ишларини кўрсатиш билан бирга, унинг мазмунини яхшилаш юзасидан қимматли маслаҳат ва таклифлар бердилар. Конференция охирида Ўзбекистон радио ва телевидение комитети артистларининг ижросида концерт кўрсатилди.

МЕҲНАТКАШЛАР УЧУН

Октябрь районидаги «Октябрь 40 йиллиги» маҳалла меҳнаткашлари ёқилғи ва қурилиш материалларини олиб келишда бирмунча қийинчиликларга учраётган эдилар. Маҳалла меҳнаткашларига қулайлик туғдириш мақсадида биринчи ёқилғи базасига қарашли 7-склад ана шу маҳаллада очилди.

Складда ёқилғидан ташқари печь трубаси, цемент, албастр, шифер ва бошқа қурилиш материалларини ҳам харид қилиш мумкин. Склад фақат «Октябрь 40 йиллиги» маҳалласи меҳнаткашларигагина эмас, балки «Чимбой», «Абдулла Набиев», «Гуручариқ» ва бошқа маҳалла аҳолисини ҳам ёқилғи ва қурилиш материаллари билан таъминламоқда.

Н. НУРМУҲАМЕДОВ,
Т. ЙУЛДОШЕВ.

ФАН ВА ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

НИТРОНДАН ГИЛАМ

Люберцидаги сунъий толалар комбинати нитрондан чиройли гиламлар тўқимоқда. Нитрон толасидан тўқилган гиламлар жуда енгил, пишиқ ва кўркам бўлиб, оддий гиламларга нисбатан анча арзондир. Сунъий гиламлар тез орада кўплаб ишлаб чиқарилади.

ФОЙДАЛИ ПРЕПАРАТ

Врачлар малакасини ошириш ва Вирусология институти коллективи биргаликда яратган интерферон номли янги препарат полиомиелит, энцефолит, грипп, чечак каби ва бошқа касалликларни даволашда яхши натижа бераётир. Интерферон кўплаб ишлаб чиқарила бошланди.

Х. РАСУЛЕВ,
Қ. АҲМЕДОВ.

ЯНГИ КИТОБЛАР

Ўзбекистон ССР Давлат нашриёти қуйидаги китобларни босиб чиқарди:

Д. АНГЕЛОВ. **Одам бўлмаган замонда.** Русчадан В. Раҳимов таржимаси. 276 бет, тиражи 5000 баҳоси 91 тийин.

АВТОРЛАР КОЛЛЕКТИВИ. **Қалбдан-қалбга.** Агитаторларга ёрдам учун материаллар. 192 бет, тиражи 15000, баҳоси 13 тийин.

Н. С. ДЕМИН. **Бузилмас бирлик.** 96 бет, тиражи 3000, баҳоси 9 тийин.

В. М. РОВСКИЙ. **Дарахт зотлари.** Тез ўсадиган, ёғочи қимматли ва мевали дарахтлар. 112 бет, тиражи 2000, баҳоси 18 тийин.

С. М. МУҲАМЕДОВ. **Культура советского Узбекистана.** 48 бет, тиражи 5000, баҳоси 10 тийин.

Пахта териш машиналарининг ҳайдовчиларини тайёрлаш учун ўқув плани ва программаси. 27 бет, тиражи 4000, баҳоси 5 тийин.

А. ЭШОНХЎЖАЕВ. **За 45 центнеров хлопка.** 36 бет, тиражи 3000, баҳоси 4 тийин.

М. ХОЛМУҲАМЕДОВ. **Туркистонда марксизм-ленинизм идеяларининг тарқалиши.**

СПОРТ

СОВЕТ СПОРТЧИЛАРИНИНГ КАТТА ҒАЛАБАСИ

Ватанимиз пойтахти совет спорти шуҳратини дунёга яна бир бор таратган олимпиадачиларимизни қучоқ очиб, шодиёна кутиб олди. Спортчиларимиз халқ ишончини оқладилар. Улар Австрияда бўлиб ўтган IX қишки олимпиада мусобақаларининг чинакам ғолиблари бўлиб қайтдилар.

Олимпиада машъаласи порлаб турган ўн икки куннинг ҳар бир куни Совет Иттифоқи вакилларининг шонли зафари билан якунланаверди. Улар 36 та мамлакат командалари орасида энг юксак натижага эришдилар. Олимпиадада ўйналган 63 та медалдан 25 тасини қўлга киритишга муваффақ бўлдилар. 11 та олтин, 8 та кумуш ва 6 та бронза медали совет спортчиларига тегди. Мусобақанинг биринчи кунидан пешқадамлик қилган СССР терма командаси сўнгги кунгача муваффақиятни мустаҳкамлаб борди. Командамиз рақибларидан жуда ўзиб кетди. Энг кучлилардан ҳисобланган Америка Қўшма Штатлари командаси бор-йўғи бир олтин, икки кумуш ва уч бронза медали билан тақдирланди.

Совет хоккейчилари олимпиада ўйинларининг тенгсиз баҳодирлари бўлиб қолдилар. Улар 7 та ҳал қилувчи матчнинг ҳаммасини ғалаба билан якунладилар. Канада хоккейчилари билан бўлган сўнгги оғир синовда ҳам муваффақиятга эришиб (3:2) олимпиада, жаҳон ва Европа чемпионлари номини олишга сазовор бўлдилар.

Совет халқи вакиллари узоқ Инсбрукда ҳар сафар ҳурмат пьедесталининг юқори поғонасига чиқарканлар, уларни бутун мамлакат, бутун совет халқи табриклаб турди, руҳлантирди.

IX қишки олимпиада совет спорти тарихида ана шундай қувончли саҳифалар ёзиб қолдирди. Мамлакатимиз спортчилари олдида бу йил яна бир катта синов — Токио олимпиадаси турибди. Бу олимпиада ҳам халқ спортимизнинг дунёда энг илғор эканлигини исботлашига шубҳа йўқ.

РАҚИБЛАР МАЪЛУМ БЎЛДИ

Халқаро футбол федерациясининг ижроия комитети Швецариянинг Цюрих шаҳрида тўпланиб, 1966 йилда футбол бўйича жаҳон чемпионатида иштирок этишни истаб, ариза берган мамлакат терма командаларини чек ташлаш йўли билан группаларга бўлиб чиқди.

Англияда ўтказиладиган бу галги жаҳон чемпионатига қатнашиш истагини билдириб 72 команда ариза берган эди. Уч мамлакат — Филиппин, Конго ва Гватемала федерацияга кириш взносларини тўламаганликлари учун чемпионатда қатнашишга руҳсат берилмади. Қолган командалар 16 та саралаш группаларига бўлинди. Бу группаларнинг ҳар бирида уч ва тўрттадан команда бор.

СССР терма командаси еттинчи группага тушди. Совет футболчилари Дания, Уэльс ва Греция командалари билан икки мартадан учрашишлари керак. Командамиз ана шу саралаш ўйинларида ғолиб чиқса, Лондонга йўлланма олади.

Группалардаги барча саралаш ўйинлари 1964 йил 1 апрелидан 1965 йилнинг 31 декабригача ўтказилади.

БИРИНЧИ ДАВРАДАН СЎНГ

Баскетбол бўйича Совет Иттифоқи биринчилиги учун «А» классида қатнашаётган командаларнинг биринчи давра матчлари тугади.

1—12 ўринлар учун Таллин шаҳрида ўтказилган финал мусобақаларида тошкентлик хотин-қиз баскетболчилар яхши натижага эришдилар. Улар 11 имкониятдан 7 та очко тўплаб турнир жадвалида тўртинчи ўринга чиқдилар. Командамиз «Серп и молот» (Москва), «Сибирячка» (Новосибирск), «Динамо» (Киев), «Политехник» (Каунас), «Уральмаш» (Свердловск) ва «Спартак» (Москва области) командаларини мағлубиятга учратди.

24 февралда Свердловск шаҳрида иккинчи давра учрашувлари бошланади.

Тошкентнинг АСК командаси Бокуда 13—24 ўринлар учун ўтказилган мусобақаларда атиги икки очко тўплаб сўнгги ўринларда қолди.

«Б» КЛАССИГА ЙЎЛЛАНМА

Баскетбол бўйича Андижон ва Самарқанд шаҳрида ўтказилган Ўзбекистоннинг энг кучли командалари учрашувлари тугади.

Андижонда мусобақалашган хотин-қизлар командалари ўртасида Тошкентнинг «Локомотив» командаси бирор мағлубиятга учрамай ғолиб чиқди. Физкультура институти (Тошкент), «Меҳнат» (Наманган) командалари 2—3 ўринларни олдилар.

Самарқандда ўтказилган эркаклар турнирида «Буревестник» (Тошкент) баскетболчилари биринчи ўринни олдилар. Бухороликлар иккинчи, фарғоналиклар учинчи ўринга чиқдилар.

Тошкентнинг «Локомотив» ва «Буревестник» командалари Совет Иттифоқи биринчилиги учун «Б» классида қатнашиш ҳуқуқига эришдилар.

П. КОНОВАЛОВ.

Колхозда хотин-қизлар клуби

Юқори Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Коммуна» колхозида хотин-қизлар клуби очилди. Клубнинг очилиши зўр тантанага айланиб кетди. Колхоз клубига қишлоқ хўжалик артелининг хотин-қизлари тўпланишди. Уларни қишлоқ область ижроия комитети раисининг ўринбосари ўртоқ Қ. Маҳкамова бу янги маданият маркази билан табриклади.

Колхоз хотин-қизлар клуби ҳузурида маданият университети ташкил этилди. Университетга район хотин-қизлар Советининг раиси ўртоқ Алимова ректор қилиб тайинланди.

Т. РЎЗИМАТОВ,
М. ТУРСУНОВ.

ҚИСҚА САТРЛАРДА

● Ўрта Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги Чиғириқ қишлоғида янги аптека қурилиб, фойдаланишга топширилди. Қишлоқ аҳолиси янги аптека хизматидан мамнун.

Т. Набиев.

● Чилонзор районидаги Муқимий кўчасида янги кийим-кечак магазини очилди.

Х. Ҳасанбоев.

● Янгийўлдаги Энгельс номли колхозда 180 бош қорамолга мўлжалланган янги молхона қурилди.

Т. Имомов.

● Навоий номли театр — Орджоникидзе поселкаси оралиғидаги маршрут бўйлаб 28-автобус қатнай бошлади.

М. Алимов.

● Оққўрғон бошқармасидаги «Коммунизм» совхозида тўрт ойлик тракторчилар курси очилди. Курсда 40 дан ортиқ совхоз ишчиси билим олмоқда.

М. Телеуханов.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

11 ФЕВРАЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Қизиқ ўйинчоқлар** (кичкинтойлар учун), 18.25 — **Телевизион янгиликлар**, 18.45 — **Навоий химия комбинати илғорлари**, 19.10 — **Келажак бугундан бошланади** (илмий-оммабоп фильм), 19.30 — **Урта Осиё иқтисодий районии халқ хўжалигининг тараққиёти ва муҳим соҳаларини жойлаштириш проблемалари** (суҳбат), 20.00 — **Оддий воқеа** (бадиий фильм).

21.30 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 21.35 — **Телевизион янгиликлар**, 21.55 — **КПСС Марказий Комитети Пленуми шарафига. Химия — юқори ҳосил калити**, 22.15 — **Химия — қишлоқ хўжалигида** (илмий-оммабоп фильм), 22.50 — **Қуёш ҳамиша порлаб турсин** (концерт).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 11/II да **Флория Тоска**, 12/II да **Майсаранинг иши.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 11/II да **Биринчи муҳаббат**, 12/II **Қонли сароб** (билетлар сотилган).

КИНО

Кичик сеҳргар — «ВАТАН», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

УЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ ВА УЗБЕК ДАВЛАТ ЭСТРАДАСИНИНГ БИРЛАШГАН ДИРЕКЦИЯСИ

16 февралда Эстрада театрида (Навоий кўчаси, 55-уй)

УЗБЕКИСТОН ЭСТРАДА ОРКЕСТРИДА ВА БОШҚА КОЛЛЕКТИВЛАРДА

ашула, рақс, оригинал ва сўзлаш жанрлари бўйича ҳамда оркестр артистлари бўлиб ишлаш учун

бадиий ҳаваскорлик қатнашчилари

КЎРИГИ

УТКАЗАДИ

Кўрикда қатнашишни хоҳлаган кишилар ҳар куни эрталаб соат 10 дан кеч 6 гача музика бўлимида («Правда Востока» кўчаси, 10-уй) ёзилишлари мумкин.

„Ўзбекистон"

ва

„Агитатор блокноти"

ЖУРНАЛЛАРИ РЕДАКЦИЯЛАРИ

Навоий кўчаси, 30-уйга

КЎЧДИ

(3-подъезд, 4-қават, телефон 4-30-45, 4-30-75

Ўзбекистон ССР Автомобиль ва тош йўллар министрлигининг

2-АВТОРЕМОНТ ЗАВОДИГА

2, 3, 4, 5- разрядли токарлар, 3, 4, 5- разрядли шлифовкачилар, автоагрегатларни ремонт қилувчи слесарлар, металл ишловчи слесарлар, ускуна ремонт қилувчи слесарлар, газоэлектросваркачилар, электромонтёрлар, қурилиш ишчилари,

керак

Бундан ташқари: наплавшчик, шлифовкачи профессияларига ўргатиш учун шогирдлар ҳам қабул қилинади.

Тошкент шаҳар, Чехов кўчаси, 18- уйда кадрлар бўлимига учрашилсин.

ЎРТА ОСИЁ ТЕМИР ЙЎЛ ДОРУРСИГА

бухгалтерлар, бош бухгалтерлар, товаровед, старший товаровед, умимий овқатланиш бўлимининг старший инспектори

керак

Тошкент шаҳар. Гоголь кўчаси, Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси, 3- қават, 179- хонада кадрлар бўлимига учрашилсин.

Носиров кўчаси, 124-уйда турувчи **Юрий Семёнович Бастнинг** Полторацкий кўчаси, 6-уй, 10-а квартирада турувчи Галина Шаломовна Бастдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Ленин район халқ судида кўрилади.

Тимирязев кўчаси, 20-уйда турувчи **Юлия Николаевна Разумнаянинг** шу уйда турувчи Юрий Шаевич Разумнийдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район халқ судида кўрилади.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

„УЛУҒ ДЎСТЛИК" ВИСТАВКАСИ

ПРАГА, 10 февраль. (ТАСС). Совет-Чехословакия муносабатлари тарихига бағишланиб, Прага Кремлида ташкил этилган «Улуғ дўстлик» виставкаси кеча ёпилди.

Совет ва чохословак халқлари ўртасидаги қардошларча дўстликнинг ривожланиш тарихидаги энг муҳим босқичларни акс эттирувчи экспозицияни икки ой ичида 170 мингдан ортиқ прагаликлар ва Чехословакия пойтахтининг меҳмонлари Кремль манежига келиб кўрдилар. Томошабинлар В. И. Лениннинг Прагада бўлишига, Чехословакия коммунистларининг фаолиятига, фашист босқинчиларга қарши Улуғ Ватан уруши даврида совет ва чехословак жангчиларининг жанговар қардошлигига доир ҳужжатлар ва материаллар билан, Н. С. Хрушчевнинг Клемент Готвальдга ёзган хатлари ва бошқа ҳужжатлар билан ғоят қизиқиб танишдилар.

Икки мамлакатнинг Совет-Чехословакия шартномаси асосидаги дўстона муносабатлари ва самарали сиёсий, иқтисодий ҳамда маданий ҳамкорлигининг сўнгги 20 йиллик даври айниқса кенг кўрсатилди. Виставкани Совет Иттифоқидан Польша, Германия Демократик Республикаси, Франция, Италия ва бошқа давлатлардан келган кўп меҳмонлар келиб кўрди.

Бир оз вақтдан сўнг бу виставка Словакия пойтахти Братиславада очилади.

АНГЛИЯ ДОКЕРЛАРИ КУРАШМОҚДА

ЛОНДОН. Гулль (Йоркшир) докерларидан 4 мингта яқин киши меҳнат шароитини яхшилаш тўғрисидаги ўз талабларини қувватлаб, забастовка эълон қилди.

Докерлар ўтган ҳафта мобайнида учинчи марта ўз ишларини тўхтатиб қўйдилар.

БАЛИҚЧИЛАРНИНГ ЗАБАСТОВКАСИ

ГААГА. Схевенинген. (Гааганинг денгиз бўйидаги районн) балиқчиларидан 350 кишининг забастовкаси етти ҳафтадан буён давом этаётир. Улар иш ҳақини оширишни талаб қилмоқдалар. Забастовка балиқчилар яшайдиган бутун Схевенинген шаҳрини издан чиқариб қўйди. Балиқ овлаш кемаларининг эгалари . забастовка натижасида кўрган зарарлари ҳозирдаёқ 1 миллион гульденга етиб қолди демоқдалар. (ТАСС).

ПАНАМА КУРАШМОҚДА

ХАЛҚАРО ТЕМАДА

Америка газеталаридан бирининг мухбири Латин Америкасидаги кичкина республика бўлган Панамадаги воқеалар ҳақида ёзар экан, бу воқеаларни Панамадаги довул, деб атади.

Бошқа бир газета мухбирнинг бу гапини тузатиб, Қўшма Штатлардаги довул, деди. Дарҳақиқат, мана шу энг кучлик империалистик давлатнинг ҳукмрон доиралари бир ойдан бери саросимада қолиб келмоқдалар. АҚШ сенатининг энг нуфузли аъзоларидан бири Э. Дирксен яқинда бундай деб нолиди: «биз ғалати аҳволга тушиб қолдик. Панама аҳолиси фақат Чикаго шаҳрининг ўзидаги аҳолининг учдан бирига тенг бўлатуриб, бу мамлакат бизнинг бошимизга шу қадар кўп кулфатлар солмоқда».

Панама билан АҚШ ўртасидаги можаро қандай пайдо бўлганлигини ва бу можаронинг сабабларини ўтган суҳбатларимизнинг бирида газетхонларга айтиб берган эдик. Панама халқи ўз ҳуқуқлари учун курашга қўзғалди. У, Қўшма Штатлардан Панама канали зонасини қайтариб беришни талаб қилмоқда, чунки АҚШ 1903 йилда, яъни бундан 60 йил чамаси муқаддам бу канал зонасини Панамадан алдамчилик йўли билан ва зўрлик қилиб тортиб олган эди. Панамадаги воқеалар 9 январда бошланди. Бу воқеаларнинг қандай ривожланганлиги мазлум халқлар билан уларни эзиб ётган империалистлар ўртасидаги кучлар нисбати нақадар ўзгариб кетганлигини яққол кўрсатиб турибди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев яқинда Калинин шаҳрида сўзлаган нутқида бундай деди: «Ҳозир империалистларнинг аҳволи танг бўлиб қолди. Бутун ер юзидаги халқлар янги турмуш қуриш учун кўтарилмоқда. Кўп халқлар мустамлакачиларни ҳайдаб чиқарди, ўз душманларини қувиб юборди, лекин ҳамма халқлар ҳам эришгани йўқ. Ҳамма халқлар охирги золимни ҳайдаб чиқарадиган пайт келади». Бу сўзларнинг ҳақлигига қаноат ҳосил қилмоқчи бўлган киши Панамадаги воқеаларга назар солиши керак. Панама республикасининг президенти Чиари Панама канали зонаси тўғрисидаги асоратли шартномани қайта кўриб чиқишни талаб қилганида АҚШ давлат секретари Д. Раск дарров гердайиб: «биз бунга йўқ деб жавоб берамиз», деди. Унинг Америкааро ишлар билан шуғулланувчи ёрдамчиси Т. Мани панамалик қуролсиз намойишчиларга 9 январга ўтар кечаси ўт очган Америка қўшинларининг бу ишини мақтаб, Америка қўшинлари «қойил қоладиган иш қилдилар», деди. Хуллас, Америка империалистлари Панама халқи билан асримизнинг бошида қандай руҳда гаплашган бўлсалар, бу сафар ҳам шундай руҳда гаплашмоқчи бўлдилар. Бироқ, улар энди замон бутунлай бошқача эканлигини пайқашга жуда тез фурсатда мажбур бўлдилар.

Бутун Панама халқи ўз ҳуқуқларини ҳимоя қилиш учун шундай қаттиқ жасорат билан кўтарилдики, бунга жаҳон қойил қолмоқда. Панама президенти халқнинг иродасига бўйсуниб, АҚШ билан дипломатик муносабатларни узди ва Вашингтон ҳукумати 1903 йилги шартномани қайта кўриб чиқишга рози бўлмагунча ҳамда «панамаликлар ўзлари билан муносиб равишда муомала қилинишини истаётган забардаст халқ деган фикрни Вашингтон ҳукумати ўз миясига сингдириб олмагунча» АҚШ билан дипломатик муносабатларни тикламаймиз, деди.

Панама халқи якка-ёлғиз эмаслигини, бутун Латин Америкаси қитъасидаги халқ оммаси Панама томонида эканлигини кўрсатувчи далиллар жуда тез орада АҚШ ҳукуматига маълум бўлиб қолди. Халқ оммасининг тазйиқи остида Латин Америкасидаги бир қанча мамлакатларнинг ҳукуматлари Панаманинг қонуний талабларини қувватлаймиз, деб айтишга мажбур бўлдилар.

АҚШнинг ҳукмрон доиралари бир оз ҳовурдан тушишга, ўзларининг гердайишларини пасайтиришга мажбур бўлиб қолдилар. Улар Латин Америкасидаги бирнеча мамлакат вакилларидан тузилган «Америкааро тинчлик комитети» орқали Панама билан музокараларни яна бошладилар. Вашингтон ҳукумати бу музокараларни зўр бериб орқага суриб, шу билан бирга панамаликларни чўчитишга ва уларни шартномани қайта кўриб чиқиш тўғрисидаги ўз талабларидан воз кечишга мажбур этишга уринди. АҚШ ҳарбий кемалар отрядини Панама соҳилларига келтириб қўйди. АҚШ мудофаа министрлиги Панама канали зонасидаги ҳарбий кучларни кўпайтирмоқ учун янги маблағ ажратишни конгрессдан илтимос қилди. АҚШ Панамада тўнтариш қилмоқ, ҳукуматни ағдариб ташлаб, унинг ўрнига АҚШнинг ўзига маъқул одамларни қўймоқ учун Панамадаги ўз агентларига таяниб, у ерда фитналар ташкил қилишга киришди.

Панама ҳукумати Вашингтон найрангларини тез пайқаб олди ва январь ойининг охирида Америка давлатлари ташкилоти кенгашининг фавқулодда мажлисини чақиришни, бу мажлисда АҚШнинг агрессияси ҳақида Панаманинг шикоятини муҳокама қилишни талаб этди.

Бу талаб Вашингтонни ваҳимага солиб қўйди. Ахир, Америка давлатлари ташкилоти АҚШ ҳукуматининг ўзи тузган ташкилот-ку, АҚШ Латин Америкаси республикаларида ўзининг раҳбарлик ва «ҳомийлик» ролини шу ташкилот ёрдами билан сақлаб қолишга интилиб келмоқда-ку. Энди бўлса, Панама ҳукумати ўзининг бу талаби билан АҚШ ҳукуматини шу ташкилотда қора курсига ўтказиб қўймоқчи. Америка давлатлари ташкилоти кенгашининг 31 январда бўлган мажлисидан икки кун олдин президент Жонсон конгресс аъзоларининг иштироки билан кенгаш чақирди. Латин Америкаси халқларининг олдида «АҚШнинг обрўйини сақлаб қолмоқ» учун нима қилиш керак, Америка давлатлари ташкилоти кенгашида қандай йўл тутиш керак, деган масалани Жонсон конгресс аъзолари билан муҳокама қилди. Президентга кўпгина маслаҳатлар берилди: баъзилар Панамага ён бериш керак, дейишди, баъзилар «қаттиқ» йўл тутишни, баъзилар эса «ўртача» йўл тутишни тавсия қилишди. Шундай бўлса ҳам, Америка давлатлари ташкилоти кенгашининг мажлиси АҚШнинг Панамага нисбатан империалистик сиёсати устидан ўтказилган судга айланиб кетди. Панаманинг Америка давлатлари ташкилотига тайинланган янги вакили Мигель Моренони ўн минглаб панамаликлар йўлга узатиб қўйиш учун тўпланиб, унга ватан манфаатларини қаттиқ туриб ҳимоя қилиш тўғрисида йўл-йўриқ беришди. Мигель Морено Америка давлатлари ташкилоти кенгашининг мажлисида ёрқин нутқ сўзлаб, АҚШнинг Панамага қилаётган агрессиясини фош қилиб ташлади.

Морено: «Панамада ожиз ва ҳимоясиз халққа қарши қилинган жиноят жазосиз қолмаслиги керак», деб қатъий қилиб айтди.

Шу сатрлар ёзилаётган пайтда Америка давлатлари ташкилоти кенгашининг мажлиси ҳали тугагани йўқ. Панама ҳукумати бу кенгашда Вашингтон тарафдорлари оз эмаслигини, улар ўз халқларининг иродасига хилоф равишда Вашингтонни қувватлашга тайёр эканликларини яхши билади. Шу сабабли Панама матбуот хабарларига қараганда, агар Америка давлатлари ташкилоти кенгаши АҚШнинг агрессия қилаётганлиги тўғрисидаги шикоятни лозим бўлган даражада кўриб чиқмаса, Бирлашган Миллатлар Ташкилотидан бу масалага аралашишни илтимос қиламиз, деб олдиндан айтиб қўйди.

Панама халқи озодлик учун кураш йўлининг фақат бир қисминигина босиб ўтди. Ҳали у кўп синовлардан ўтиши керак. Лекин Панама халқи курашни муваффақиятли равишда охирига етказмоқ учун маҳкам бел боғлаганлиги очиқ кўриниб турибди.

Я. МАЗОР.
(ТАСС).

Сомали-Эфиопия чегарасидаги аҳвол кескинлашди

ЛОНДОН, 9 февраль. (ТАСС). Информация агентликларининг хабар беришича, Сомали республикаси билан Эфиопия ўртасидаги чегарада, Туг-Ваджале районида кейинги кунларда кескин аҳвол вужудга келди. Қуролли тўқнашувлар рўй берди. Тўқнашувлар натижасида ҳар иккала томондан ўлдирилганлар ва ярадор қилинганлар бор.

Сомали республикасининг пойтахти Могадишода, дейилади Рейтер агентлиги мухбирининг хабарида, Сомали-Эфиопия чегарасидаги аҳвол масаласига бағишланиб, министрлар советининг фавқулодда мажлиси ўтказилди. У ерда эълон қилинган ахборотда Сомали билан Эфиопия чегарасидаги участкада фавқулодда ҳолат жорий қилинганлиги айтилади.

ПАРИЖ, 9 февраль. (ТАСС). Франс Пресс агентлиги мухбирининг Аддис-Абебадан берган хабарига кўра, Эфиопия министрлар совети чегарада вужудга келган аҳволни муҳокама қилиш учун бир неча марта тўпланган. Эфиопия бош министри Аклилоу Абтеволд Сомали республикасининг чегараси ёнидаги районда фавқулодда ҳолат жорий қилиш ҳақида фармон чиқарди.

Франс Пресс агентлиги мухбирининг Могадишодан билдиришича, Африкадаги икки давлат чегарасидаги тўқнашувлар Туг-Ваджале районн билан чекланган.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»

4-БЕТ, 11 ФЕВРАЛЬ 1964 ЙИЛ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентских промышленного и сельского областных комитетов КП Узбекистана, Ташкентского горкома КП Узбекистана, промышленного, сельского областных и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: редактор — 29004. Редактор ўринбосари — 25885. Масъул секретарь — 34808. Идеология бўлими — 31936. Саноат ишлаб чиқариши ва партия ишлари бўлими — 33786. Қурилиш ва партия ишлари бўлими — 33786. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши ва партия ишлари бўлими — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 26232. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлими — 28761. Ахборот ва спорт бўлими — 33786. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 05159. ИНДЕКС 64695 Нашр. № Б. 1689.